

Vasiyet Alacaklısının Vasiyeti Reddi (TMK m. 616)

Nihan KOYUNCU AKTAŞ*

Bu makale hakem incelemesinden geçmiştir ve TÜBİTAK-ULAKBİM Veri Tabanında indekslenmektedir.

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Medeni Hukuk Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye. E-posta: nihankoyuncu.aktas@medeniyet.edu.tr **ORCID:**0000-0002-8251-2629.

Makale geliş tarihi: 16 Ağustos 2024 **Makale kabul tarihi:** 1 Ekim 2024

Atıf önerisi: Koyuncu Aktaş, Nihan, “Vasiyet Alacaklısının Vasiyeti Reddi (TMK m. 616)”, *Ankara Barosu Dergisi*, Cilt 82, Sayı 4, Ekim 2024, s. 383-423. **DOI:** 10.30915/abd.1534425.

VASİYET ALACAKLISININ VASİYETİ REDDİ (TMK m. 616)

ÖZ

Vasiyetin reddi, tek bir madde ile Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 616 hükmünde düzenlenmektedir. Madde uyarınca aksi tasarruftan anlaşılmadıkça vasiyetin reddinden vasiyet yükümlüsü yararlanır. Maddede vasiyetin reddinin sadece sonucunun düzenlenmesi bu konuda yanıtlanması gereken birçok soruya sebebiyet verir. Bunların başında vasiyetin reddinin hukuki niteliği gelir. Alacağın reddi kavramına yabancı olan hukuk sistemimizde TMK m. 616 hükmü, alacak hakkından tek taraflı feragati mümkün kılan özel bir düzenlemedir. Bunun temelinde yer alan ihtiyaca göre vasiyete temel teşkil eden şekli anlamda ölüme bağlı tasarruflar ele alınarak vasiyetin reddinin hukuki niteliğine bağlı sonuçlar şekillenir. Bu kapsamda vasiyetname ile yapılan vasiyet ile miras sözleşmesi yoluyla yapılan vasiyette vasiyet alacaklısı lehine doğan alacak hakkı bir ret hakkı ile dengelenmeyi aynı düzeyde gerektirir mi sorusunun yanıtı aranmaktadır.

Vasiyetin reddinin mirasın reddine ilişkin hükümler arasında yer alması, vasiyetin reddi ile mirasın reddi arasında bir karşılaştırma yapmayı gerekli kılar. İki kavramın birbirinden farkı mirasın reddinin kıyasen uygulanmasını engeller. Bu nedenle vasiyetin reddinin şekli, süresi ve hükümlerinin ayrıca incelenmesi gerektiği kanaatine ulaşılmaktadır.

Anahtar kelimeler: vasiyet, vasiyetin reddi, TMK m. 616, vasiyetname, miras sözleşmesi.

THE DISCLAIMER OF LEGACY BY THE LEGATEE (TCC Art 616)

ABSTRACT

The disclaimer of a legacy is regulated under a single article in Article 616 of the Turkish Civil Code (TCC). According to this article, unless otherwise specified, the obligor benefits from the disclaimer of such legacy. The fact that the article only regulates the consequences of the disclaimer of the legacy gives rise to many questions that need to be addressed, the foremost of which is the legal nature of such disclaimer. In a legal system unfamiliar with the concept of disclaimer (rejection) of a claim, TCC Art 616 is a special provision that enables unilateral waiver of the claim. The consequences of disclaiming a legacy are shaped by the formal testamentary dispositions made in contemplation of death. The inquiry is whether the right of claim arising in favor of the legatee under a legacy made through a will should be balanced at the same level with a right of disclaimer as the right of claim arising under a legacy made through an inheritance contract.

The placement of the disclaimer of a legacy within the provisions relating to the disclaimer of an inheritance necessitates a comparison between the two concepts. The fundamental differences between these concepts prevent the analogous application of the rules governing the disclaimer of an inheritance to the disclaimer of a legacy. Therefore, it is concluded that the form, duration and provisions governing the disclaimer of a legacy require further examination.

Keywords: legacy, disclaimer of legacy, TCC Art. 616, will, contract of inheritance.

GİRİŞ

Türk Medeni Kanunu^[1] m. 517/I hükmü uyarınca *mirasbırakan, bir kimseye onu mirasçı atamaksızın belirli bir mal bırakma yoluyla kazandırmada bulunabilir*. Bu hükümden görüleceği üzere mirasbırakanın maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufunun^[2] vasiyet niteliğini taşıması bu tasarrufun mirasçı atama niteliğinde olmamasına bağlıdır. Mirasbırakanın çoğunlukla hukuken açık ifadeler kullanmamış olabileceğinden hareketle bazı durumlarda irade beyanı yorumlanmak sureti ile yapılmış olan ölüme bağlı tasarrufun niteliği tespit edilir^[3]. İşte bu noktada yaşanan tereddütte *bir kişinin, mirasın*

[1] 8.12.2001 tarih ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu.

[2] Mirasbırakanın ölümünden sonra yerine getirilmesini istediği son arzuları maddi anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak adlandırılmaktadır. Mirasçı atama, belirli mal bırakma maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların tipik örneklerindedir. Şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf ise mirasbırakanın iradesini açıklarken uyması gerekli şekil kurallarıdır ve vasiyetname ile miras sözleşmesi olmak üzere iki türdür (Mustafa Dural ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, 19. Baskı, 2023, N. 72. Ayrıca bkz. Gökhan Antalya ve İpek Sağlam, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku Cilt III*, Ankara, Seçkin, Genişletilmiş 5. Baskı, 2021, N. 803; Zahit İmre ve Hasan Erman, *Miras Hukuku*, İstanbul, Der Yayınları, Gözden Geçirilmiş 16. Baskı, 2022, s.120; Nüşin Ayiter ve Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, Ankara, Savaş Yayınları, Genişletilmiş 2. Baskı, 1991, s.100 vd.; Kemal Tahir Gürsoy, *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Ankara, 1955, s.6vd.).

[3] İmre ve Erman, *op.cit.*, s.121; Ayiter ve Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.150-153. Maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufun bir mirasçı atama mı yoksa vasiyet mi olduğunun ayrımı oldukça önemlidir. Atanmış mirasçı, mirasbırakanın külli halefidir ve mirasbırakanın ölümü ile beraber mirası kendiliğinden kazanır (İmre ve Erman, *op.cit.*, s.119; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574) Cilt-I*, İstanbul, On iki Levha, 2022, N. 585). Vasiyet alacaklısı ise mirasbırakanın mirasçısı değildir, mirasçılara karşı vasiyetin yerine getirilmesi yönünde alacak hakkı sahibidir. Diğer bir ifade ile mirasbırakanın mirasçı ataması halinde bu kişi mirasçı olurken vasiyet alacaklısı yönünden *sadece* alacak hakkı doğmaktadır. Bu nedenle mirasbırakanın amacının tereke üzerinde doğrudan doğruya hak kazandırmak olduğunun tespiti halinde burada mirasçı atamanın var olduğu değerlendirilmektedir. Bkz. Ayiter ve Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.102; Fikret Eren ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2. Baskı, 2019, s.24 vd.; Mehmet Ayan ve Nurşen Ayan, *Miras Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, 2023, s.37. Vasiyetnamenin yorumu konusunda ayrıntılı bilgi için bkz. Mehmet Serkan Ergüne, *Vasiyetnamenin Yorumlanması*, İstanbul, On iki Levha, 2011, s.33-55, s.102 vd.

tamamını veya belli bir oranını almasını içeren her tasarruf, mirasçı atanması sayılır (TMK m. 516/II). Bir yorum kuralı koyan bu hüküm, terekenin tamamı veya belli bir oranını almak üzere bir kişi tayin edildiğinde bunun mirasçı ataması hükmünde olduğunu düzenler. Gerçekten, terekedeki belirli bir malvarlığı değerinin değil de terekenin tamamının ya da belirli bölümünün bırakılması halinde mirasbırakanın kullandığı terim *vasiyet* olsa dahi mirasçı ataması söz konusudur^[4]. Örneğin, tüm malvarlığı, yıllar önce almış olduğu yalı olan kişi, bu yalıtı (A)'ya *vasiyet* olarak bırakırsa, ölüme bağlı tasarrufunda kullanılan ifade vasiyet olsa dahi terekesinin tamamı üzerinde tasarruf etmeyi amaçladığından bu bir mirasçı atamadır^[5]. Tersine, birçok taşınmaz ve başkaca malvarlığı olan kişinin *Şişli'deki dairemde A'nın mirasçı olmasını istiyorum* ifadesi, mirasçı ibaresine rağmen vasiyet olarak yorumlanır, burada mirasbırakanın A'ya külli halef kılma arzusu yoktur^[6]. Dahası, mirasbırakanın, aynı zamanda mirasçı olan vasiyet alacaklısı lehine yaptığı ölüme bağlı tasarrufun paylaşırma kuralı olması da mümkündür^[7]. Peki, ölüme bağlı tasarrufun bir mirasçı atama ya da paylaşırma kuralı değil de vasiyet alacaklısı lehine yapılan bir vasiyet olduğunun tespiti halinde vasiyet alacaklısı, lehine bırakılan bu vasiyeti reddedebilir mi? Kanun koyucu bu soruyu olumlu yanıtlar. TMK m. 616 hükmünde düzenlenen *vasiyetin reddi*, mirasın reddine ilişkin düzenlemeler (TMK m. 605-618) arasında tek bir maddede düzenlenmektedir. TMK m. 616 hükmü uyarınca *vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi halinde, mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça bu reddin vasiyet yükümlüsü yararlanır*. Görüleceği üzere bu hüküm esasen vasiyet alacağının reddinin kapsam ve içeriğini değil sadece sonucunu düzenler. Ne var ki, hukukumuzda alacağın reddi şeklinde bir kavramın açıkça düzenlenmemiş oluşu vasiyetin (*vasiyet alacağının*) reddini düzenleyen TMK m. 616 hükmünü yoruma açık bırakır. Bu cümleden olmakla, çalışmamızda öncelikle vasiyetin reddinin hukuki niteliği ve buna bağlı sonuçların irdelenmesi amaçlanmaktadır.

[4] Dural ve Öz, *op cit.*, N. 663. Bu konuda bkz. Caner Taşatan, "Türk Medeni Kanunu'na Göre Mirasçı Atama", *İnüHFD*, Cilt 10, Sayı 1, 2019, s.40-49, s.43 vd.

[5] Örnek için bkz. İmre ve Erman, *op.cit.*, s.121. Ayrıca bkz. Taşatan, *op.cit.*, s.44.

[6] Ergüne, *op cit.*, s.102.

[7] TMK m. 647/III: *Aksini arzu ettiği tasarruftan anlaşılmadıkça, mirasbırakanın tereke malını bir mirasçıya özgülemesi, vasiyet olmayıp sadece paylaşırma kuralı sayılır*.

Bu amaçla vasiyetin reddinin sistematik yeri ve kavram olarak yakınlığı dikkate alınarak kendisinden önce gelen mirasın reddinde önem arz eden hususlar incelenmektedir. Bunu takiben, vasiyetin hem vasiyetname hem de miras sözleşmesi ile yapılabilmemesinin mümkün olması karşısında vasiyetin reddi; bu iki ayrı ölüme bağlı tasarruf yönünden ayrıca irdelenmektedir. En nihayetinde vasiyetin şekli, bir süreye tabi olup olmadığı, ehliyet gibi hususlar ile reddin hüküm ve sonuçları tartışılmaktadır.

I. KÜLLİ HALEFİYET VE MİRASIN REDDİ KAVRAMINA İLİŞKİN GENEL BİLGİLER

TMK m. 599 hükmü ile mirasçılarının, *mirasbırakanın ölümü ile mirası bir bütün olarak, kanun gereğince* kazanacakları düzenlenmektedir. Böylece mirasbırakanın ölümü ile beraber mirasçılarının hareketine gerek olmaksızın, mirası kabul beyanı aranmaksızın^[8] mirasbırakanın malvarlığına dahil olan ve miras yolu ile intikali mümkün olan tüm malvarlığı değerlerinin mirasçılara geçişi söz konusudur.

Türk-İsviçre hukukunda benimsenen külli halefiyet ilkesinin sonucunda mirasbırakanın malvarlığı (ölümüyle birlikte *terekesi*), aktif ve pasifleri ile beraber, intikal konusu şeye göre devir için gerekli işlemlerin yapılmasına gerek olmaksızın (*örneğin taşınmazlarda tapuya tescil, taşınırlarda zilyetlik nakli, alacak için alacağın temliki ve borçlar yönünden borcun nakli aranmaksızın*) mirasçılara kendiliğinden intikal eder^[9]. Belirtilen bu

[8] Peter Tuor ve Roberto Piconi, *Berner Kommentar: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Band III: Das Erbrecht. 2. Abteilung: Der Erbgang*, Art. 537-640, Bern, 2. Auflage, 1964, Art 571, N. 2; Tarkan Göksu, *CHK-Handkommentar zum Schweizer Privatrecht Erbrecht Art. 457-640*, Hrsg. Arnet Ruth/Breitschmid Peter/Jungo Alexandra, Zürich- Basel- Genf, 4. Auflage, 2023, Art 571, N.1. İstisnai olarak mirasın kazanılması için kabul beyanı aranan durumlardan bir tanesi TMK m. 605/II hükmünde düzenlenen durumdur. Terekenin borca batık olması halinde mirasın reddedildiği karinesini düzenleyen hükme bağlı olarak bu duruma rağmen mirası kazanmak isteyen mirasçının kabul beyanına ihtiyaç bulunmaktadır. Bir diğer düzenleme ise sonraki mirasçılar yararına redde ilişkin TMK m. 614 hükmüdür. Bu konuda bkz. Hüseyin Hatemi, *Miras Hukuku*, İstanbul, On iki Levha, Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, 2022, s.151, N. 56 vd; İlhan Helvacı, *Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Mirasın Reddi (MK m. 605-MK. m. 618)*, İstanbul, Filiz, 1. Baskıdan Tıpkı 2. Baskı, 2014, s.6; Ayiter ve Kılıçoğlu, *op cit.*, s.240.

[9] Külli halefiyet ilkesi ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. Rona Serozan ve Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku ve Tamamı Çözümlü Pratik Çalışmalar*, Ankara, Seçkin, Güncellenmiş

mirasçılar, mirasbırakanın yasal mirasçıları ve mirasbırakan tarafından atanmış mirasçılardan oluşmaktadır^[10]. Vasiyet alacaklıları ise mirasbırakanın külli halefi olmayıp tereke değerine yönelik olağan^[11] bir alacak hakkına sahiptir (TMK m. 600/I).

Mirasın başka bir koşul aranmaksızın ölüm olgusu ile eş zamanlı olarak mirasçılara geçişi, mirasçılar yönünden korumayı gerekli kılar. Zira mirasın külli halef olan yasal ve atanmış mirasçılara intikali sadece terekeye dahil aktiflerin geçişini sağlamaz, aynı zamanda mirasbırakana ait borçların da mirasçılara intikali sonucunu doğurur (TMK m. 599/II). Dahası mirasçıların, mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu tereke ile sınırlı bir sorumluluk değildir^[12]. Mirasçılar, bu borçlardan kişisel malvarlıkları ile sınırsız sorumludur. Buna bağlı olarak, mirasbırakanın terekesi borcu karşılamaya yetmezse mirasçıların kendi malvarlıkları ile müteselsil sorumluluğu devam eder (TMK m. 681/I). Kimseye arzusu hilafına bir hakkın dayatılmayacağı ilkesi ile uyumsuz olan mirasın kendiliğinden kazanılması prensibinin sonucu olarak ihtiyaç duyulan koruma yollarından biri mirasın reddi ile sağlanmaktadır^[13].

8. Baskı, 2022, s.484; N. 11; Helvacı, *op cit.*, s.6; Ali Naim İnan, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2022, N. 86; Dural ve Öz, *op cit.*, N.74; M. Kemal Oğuzman, *Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, 1995, s.5vd.; Halil Akkanat, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2004, s.56vd.

[10] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.487; N. 15; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 43.

[11] Vasiyet alacağının tipik bir borçlar hukuku alacağı olduğu yönünde bkz. Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.498, N. 27c. Ayrıca bkz. Ivo Schwander, *Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB*, Hrsg. Geiser Thomas/Wolf/ Stephan, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag, 6. Auflage, 2019, Art. 577, N. 2.

[12] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.492, N. 23.

[13] Göksu, *op.cit.*, Art 566, N. 1; Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.483, N. 8; Osman Hoşlan, “Mirasçının Alacaklısının Mirasın Reddini İptal Ettirebilmesi Hakkı (MK. 557)”, *Yargıtay Dergisi*, Cilt 18, Sayı 71, Ocak 1975, s. 318-335, s.318. Mirasçıların resmi defter tutma ve tutulan defter gereğince kabul ile resmi tasfiye yollarına başvurması da mümkündür. Mirasçının sorumluluğunun tereke ile sınırlı olduğunun kabul edildiği sistemlerde mirasın reddi korumasına ihtiyaç olmadığı yönünde bkz. Şakir Berki, “Türk Miras Hukukunun Esasları”, *AÜHFD*, Cilt 11, Sayı 3, Mayıs 1954, s.174-221, s.13, dn. 37.

TMK m. 605/I hükmü ile yasal ve atanmış mirasçılarının mirası reddedebileceği düzenlenmektedir. Bu fıkra düzenleneni, yasal ve atanmış mirasçılarının iradi şekilde mirası reddetmesidir^[14]. Gerçek ret^[15] olarak da isimlendirilen bu halde esasen kendiliğinden kazanılan mirasın mirasbırakanın ölümü anına kadar geçmişe etkili olarak ortadan kalkması söz konusudur^[16]. Böylece, mirasçılardan biri mirası reddederse onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi, hak sahiplerine geçer (TMK m 611). Mirasçının tek taraflı varması gereken bu irade açıklaması ile mirasçılık sıfatını, kazanıldığı ilk andan itibaren ortadan kaldırmasına bağlı olarak ret açıklaması bozucu yenilik doğuran bir hukuki işlem olarak kabul edilmektedir^[17].

Mirasın gerçek reddi, külli halef olması nedeni ile mirasbırakanın borçlarından ötürü sorumlu olan mirasçının bu borçtan kurtulma amacı ile ya da başka saiklerle mirasçılık sıfatını kabul etmemesi, miras hakkını ortadan kaldırmasıdır^[18]. Külli halefiyet prensibini mirasbırakanın ölüm anına kadar, geçmişe etkili şekilde ortadan kaldırma imkânı veren bu durumun oldukça önemli sonuçları mevcuttur. Buna bağlı olarak bu bozucu yenilik doğuran

[14] TMK m. 605/II hükmünde ise *ölümü tarihinde mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise, miras reddedilmiş sayılır* ifadesi ile hükmen ret düzenlenmektedir. Mirasbırakanın ödemedi aczi açıkça belli veya resmen tespit edilmiş ise mirasçılarının bir irade açıklamasına gerek olmaksızın mirasın reddedilmiş sayıldığı karinesi mevcuttur. Mirasçı isterse mirası kabul edebilir. Bu konuda bkz. Berki, *op.cit.*, s.194; Cevdet Yavuz ve Osman Açıkgöz, “Mirasın Temsilci Aracılığıyla Reddedilmesi Halinde Özel Yetkinin Gerekli Olup Olmadığı Hususunun Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, *YÜHFD*, Cilt 18, Sayı 2, 2021, s. 677-693, s.680 vd; Hasan Petek, “Mirasın Hükmen Reddi”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, Cilt 8, Sayı Özel, Haziran 2013, s. 2191-2236, s.2192 vd.

[15] Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1420; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 513; Helvacı, *op.cit.*, s.9; Süleyman Yılmaz, *Medeni Hukuk Cilt IV Miras Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2022, s.221; Bilge Öztan, *Miras Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Üçüncü Baskı, 2008, s.324.

[16] Göksu, *op.cit.*, Art 566, N. 1; Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.505, N. 46; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N.1798; Ayan ve Ayan, *op.cit.*, s.323.

[17] Tuor ve Picononi, *op.cit.*, Art 570, N. 4; Hatemi, *op.cit.*, s.149, N. 42; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N.1790; Helvacı, *op.cit.*, s.11; Ayiter ve Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.235.

[18] Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1420-1421.

hakkın kullanımını, bu niteliğine bağlı olarak sıkı şekilde düzenlenmiştir. Aşağıda mirasın reddi kavramı, konumuzla ilgili olduğu kapsam ve ölçüde aktarılmaktadır.

(i) Miras; yasal mirasçılar için mirasçı olduklarını daha sonra öğrendikleri ispat edilmedikçe mirasbırakanın ölümünü öğrendikleri; vasiyetname ile atanmış mirasçılar için mirasbırakanın tasarrufunun kendilerine resmen bildirildiği tarihten itibaren üç ay^[19] içinde reddolunabilir (TMK m. 606). Herhalükarda miras; ancak mirasbırakanın ölümünden sonra, mirasçılık sıfatının kazanılmasından sonra reddedilebilir.^[20]

(ii) Mirası reddetmek isteyen mirasçıların, ret hakkı resmi makama varması gerekli bir irade beyanı niteliğindedir^[21]. Gerçekten, kanun koyucu önemine binaen mirasın reddinin, mirasçılar tarafından sulh mahkemesine sözlü veya yazılı beyanla yapılacağını düzenlemektedir (TMK m. 609/I). Bu şekilde süresi içinde yapılan ret beyanı, mahkemece tutulan özel kütüğe işlenmektedir^[22]. Mirasçının talebi olması halinde mahkemece mirasçıya mirası reddettiğine ilişkin bir belge verilir^[23]. Ret beyanının yenilik doğurucu niteliği gereği yetkili sulh mahkemesine yapıldığı tarih itibarıyla sonuçlarını doğuracağı, belirtilen bu belge verilmese ve hatta özel kütüğe işlenmese dahi ret beyanının geçerli olacağı haklı olarak belirtilmektedir^[24]. Yine,

[19] Bu süre hak düşürücü süredir. Bu konuda bkz. Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1439; Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, Hiç Değiştirilmemiş 3. Baskı, 1987, s.608; Helvacı, *op.cit.*, s.73; Ahmet M. Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Genişletilmiş 11. Baskı, 2021, s.279. TMK m. 615 hükmü uyarınca sulh hâkimi önemli sebeplerin varlığı halinde ret süresini uzatabilir veya yeni süre tanıyabilir.

[20] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.506, N. 47.

[21] Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1424.

[22] Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 39. Süresi içerisinde yapılmayan ret beyanlarının kütüğe işlenmeyeceği aynı maddede yer almaktadır.

[23] Türk Medeni Kanununun Velayet, Vesayet ve Miras Hükümlerinin Uygulanmasına İlişkin Tüzük m. 39.

[24] Göksu, *op.cit.*, Art 570, N. 5; Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1433; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1698; Tuor ve Picenoni, *op.cit.*, Art. 570, N. 5; Göksu, *op.cit.*, Art 570,

mirasın reddinin bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olmasına bağlı olarak bu hakkın kullanımı ile beraber sona ereceği ve mirasçının bunu geri alamayacağını belirtmek gerekir^[25]. Pek tabii mirasçının irade sakatlığına bağlı olarak ret açıklamasının iptali mümkündür^[26].

(iii) Mirasın reddine ilişkin beyanın kayıtsız ve şartsız olması gerektiği açıkça düzenlenmektedir (TMK m. 609/II).^[27] Tartışmalı olmakla birlikte bu beyanın kayıtsız ve şartsız olması gerekliliğinin mirasın ancak bütünü ile reddedilebileceği, kısmi reddin ya da miras payının belirli bir oranının reddinin bu hükme aykırılık teşkil edeceği görüşü ileri sürülmektedir^[28].

N. 5; Arnold Escher, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Abt. 2, Der Erbgang. (Art. 537-640)*, Zürich, Schulthess, 1960, Art. 570, N. 16.

[25] Tuor ve Picenoni, *op.cit.*, Art. 570, N. 6; Escher, *op.cit.*, Art. 566, N. 8. Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N 1806; Ayiter ve Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.232. Karş. Vedat Buz, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*, Ankara, Yetkin, 2005, s.443 vd. Mirası ret açıklaması üzerine ortaya çıkan mevcut hukuki durumun olduğu gibi sürdürülmesinde menfaati olan *herkesin* muvafakati ile ret açıklamasının geri alınabileceği yönünde bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.111; Kocayusufpaşaoğlu, *op.cit.*, s.606. Mirası reddeden mirasçının bundan feragatinin kabulü için tüm *mirasçılarının* feragat beyanını kabul etmesi gerektiği yönünde Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.277; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.365.

[26] Tuor ve Picenoni, *op.cit.*, Art. 570, N. 6; Escher, *op.cit.*, Art. 570, N. 8; Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1429. Mirasın reddinin irade sakatlığı nedeniyle iptaline yönelik bir düzenleme mevcut değildir. Bu nedenle iptal hakkı TMK m. 5 hükmü çerçevesinde Borçlar Kanunu'nun irade sakatlığı hükümlerinden kıyasen faydalanmakla mümkündür. Bu yönde bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.115.

[27] *Mirasçılar, mirası reddederken, kendilerinden sonra gelen mirasçılardan mirası kabul edip etmeyeceklerinin sorulmasını tasfiyeden önce isteyebilir* (TMK m. 614/I). Bu düzenlemenin, ret beyanının kayıtsız ve şartsız olması gerekliliğine istisna teşkil ettiği yönünde bkz. Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1427; Öztan, *op.cit.*, s.325; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1701.

[28] Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.279; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 1792; Ayan ve Ayan, *op.cit.*, s.325. Mirasçılarının yasal miras paylarından farklı şekilde miras taksiminin önünde engel olmamasına bağlı olarak miras paylarının belirli bir oranının reddinin mümkün olabileceği yönündeki karşı görüş için bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.67. Karş. Tuor ve Picenoni, *op.cit.*, Art. 570, N. 11; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.364; Öztan, *op.cit.*, s.325; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1702.

(iv) Bu noktada mirasın reddinde ehliyet meselesinin üzerinde durulması gerekmektedir. Mirasçının redde yönelik irade açıklamasının geçerli olabilmesi için mirasçının tam ehliyetli olması gerekmektedir. Mirasçının tam ehliyetsiz olması halinde, mirasın reddinin kişiye sıkı sıkıya bağlı hak olmamasına^[29] bağlı olarak yasal temsilcinin ret açıklamasına ihtiyaç bulunmaktadır^[30]. Ancak tam ehliyetsiz vesayet altında ise vasinin ret açıklaması ile birlikte vesayet ve denetim makamlarının da izni gerekmektedir (TMK m. 463/b.5). Mirasçı sınırlı ehliyetsiz ise, mirasçının ret beyanının geçerli olması için yasal temsilcinin izni ya da onayı gerekmektedir. Vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz yönünden de vesayet ve denetim makamlarının izni gerekmektedir (TMK m. 463/b.5). Sınırlı ehliyetliler açısından değerlendirme yaparken mirasçının oy danışmanlığına mı yoksa yönetim danışmanlığına mı tabi olduğunu ayırmak gerekir. Bu ayırmadan hareketle oy danışmanlığına tabi sınırlı ehliyetliler yönünden bu kişilerin ret açıklamasının geçerli olacağını zira mirasın reddinin sınırlı ehliyetli kişinin tek başına yapamayacağı işlemleri düzenleyen TMK m. 429 hükmünde sayılmadığı belirtilmektedir^[31]. Halbuki yönetim danışmanlığına tabi sınırlı ehliyetlinin malvarlığının sermaye açısından kısıtlanmış kişiye benzediğinin kabulü ile birlikte burada yasal danışmanın ret açıklamasında bulunması halinde TMK m. 463/b.5 hükmünün kıyasen uygulanması gerektiği ifade edilmektedir^[32].

[29] Bu yönde bkz. Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 1801; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1624; Helvacı, *op.cit.*, s.16; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1700.

[30] Göksu, *op.cit.*, Art 566, N. 5. Tam ehliyetsiz mirasçının velayet altında olması halinde mirasçının menfaati ile yasal temsilcinin menfaatinin çatışmasının olanaklı olduğu, buna bağlı olarak TMK m. 426 hükmü uyarınca çocuğa temsil kayyımı atanması gerekebileceği belirtilmelidir. Bu ihtimalde çocuk adına mirasın reddi temsil kayyımı tarafından gerçekleştirilir; ancak bu reddin geçerli olması için vesayet ve denetim makamlarının izni gerekmektedir (TMK m. 403/III, 463/b.5). Bu konuda detaylı bilgi için bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.24-28.

[31] Helvacı, *op.cit.*, s.23. Sınırlı ehliyetlilerin de tam ehliyetliler gibi tek başına mirası ret hakkını kullanabileceği yönünde bkz. Ayan ve Ayan, *op.cit.*, s.324.

[32] Bu yönde, Kocayusufpaşaoğlu, *op.cit.*, s.603; Helvacı, *op.cit.*, s.23; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 1802.

Edinilmiş mallara katılma rejimine tabi eşler yönünden bir eşin mirası reddetmesi diğer eşin muvafakatine bağlı değildir^[33]. Aynı değerlendirme mal ayrılığı ve paylaşmalı mal ayrılığı rejimleri yönünden de yapılmalıdır (TMK m.242, 244). Ancak mal ortaklığı rejimine tabi eşler yönünden farklı bir değerlendirme yapmak gerekmektedir. *Eşlerden biri, diğerinin rızası olmaksızın ortaklık mallarına girecek olan bir mirası reddedemeyeceği gibi, tereke borca batıkta mirası kabul de edemez* şeklindeki TMK m. 265/I hükmü uyarınca mirasın gerçek reddi ya da hükmen ret koşulları gerçekleşmiş mirasın, tam tersine, kabulü için diğer eşin rızası aranacağı açıkça düzenlenmektedir.

(v) TMK m. 605 hükmünde yasal ve atanmış mirasçılarının mirası reddedebileceklerinin düzenlenmesine bağlı olarak, reddin sonuçlarını bu külli halefler yönünden ayrı değerlendirmek gerekmektedir.

Yasal mirasçının mirası reddetmesi halinde *onun payı, miras açıldığı zaman kendisi sağ değilmiş gibi, hak sahiplerine geçer* (TMK m. 611/I). Görüleceği üzere reddin geçmişe etkili olmasına bağlı olarak mirası reddeden yasal mirasçı mirasbırakandan önce ölmüş kabul edilmektedir^[34]. Atanmış mirasçının mirası reddetmesi halinde ise onun payı, *mirasbırakanın ölüme bağlı tasarrufundan arzusunun başka türlü olduğu anlaşılmadıkça, mirasbırakanın en yakın yasal mirasçılarında kalır* (TMK m. 611/II).

(vi) Mirası reddetmenin reddeden mirasçının alacaklılarına zarar vermesi ihtimal dahilindedir. Bunu öngören kanun koyucu *Mirasçılarının alacaklılarının korunması* başlıklı m. 617/I hükmü ile, malvarlığı borcuna yetmeyen mirasçının, alacaklılarına zarar vermek amacıyla mirası reddetmesi halinde; alacaklıların veya iflâs idaresinin, kendilerine yeterli bir güvence

[33] TMK m. 223/I. Mal rejimleri bakımından ayrıntılı değerlendirme için bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.37 vd.

[34] Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 1855.

verilmediği takdirde, ret tarihinden başlayarak altı ay^[35] içinde reddin iptali hakkında dava açabileceğini düzenlemektedir^[36].

[35] Bu süre 4.4.1926 tarihli ve 743 sayılı Türk Kanunu Medenisi m. 557 hükmünde üç ay olarak belirlenmişti. Sürenin yetersiz görülmesine bağlı olarak bu süre altı aya çıkarılmıştır. Buna ilaveten yeni maddede bu sürenin mirasçılardan mirası reddettiği tarihten itibaren başlayacağı düzenlenmektedir. Bu konuda bilgi için bkz. Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.291. “Ret tarihinden itibaren altı ay içinde” ibaresinin iptali istemi Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmiştir. “(...) Zira, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesine yöneltilen ret beyanı hâkim tarafından tutanakla tespit edilerek, ret özel kütüğüne tescil edilecektir. Mirasçının alacaklıları, mirasın reddedilip reddedilmediğini mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesi nezdinde yapacakları girişim ile öğrenme imkânına her zaman sahiptirler. Dolayısıyla, itiraz konusu kuralda belirlenen altı aylık süre, alacaklıların mirasın reddedilip reddedilmediğini, reddedilmiş ise borçlu mirasçı tarafından yeterli güvence verilip verilmediğini araştırabilmeleri ve dava açma haklarını kullanabilmeleri için ölçülü olduğu gibi, reddin iptali davasının süresinin başlangıcının ret tarihi olarak belirlenmesi, borçlu dışındaki diğer mirasçılardan terekeye bir an önce kavuşmasını ve uzun süre dava tehdidi altında kalmasını önlemeye, reddeden mirasçının alacaklılarının korunması sağlamaya elverişli olup, itiraz konusu kuralın, hukuk devleti ilkesine ve hak arama hürriyetine aykırı bir yönü bulunmamaktadır. (...)” Anayasa Mahkemesi, 27.03.2014 Tarih ve E. 2013/148, K. 2014/62 Sayılı Kararı, *Anayasa Mahkemesi Kararlar Dergisi*, Cilt 4, Sayı 51, 2014, s.2628. Süreyi kaçırmak istemeyen alacaklıların, mirasbırakanın yerleşim yeri sulh mahkemesindeki özel sicili takip etmesi gerektiği yönünde bkz. Doruk Gönen, “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 3, 2022, s.847-879, s. 862. Yazar, çok sayıdaki sulh mahkemeleri ile beraber bu incelemenin güç olduğunu belirtmektedir. Bu süre ZGB 567’de üç aydır. Bu konuda bkz. Göksu, *op.cit.*, Art 567, N. 1-4.

[36] Mirasçının borç ödeme güçlüğü içinde olan mirası kabul etmek suretiyle de alacaklılara zarar vermesinin mümkün olduğu yönünde Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 1459; Hoşlan, *op.cit.*, s.320; Tuor ve Picononi, *op.cit.*, Art 578, N. 8. Bu konuda bkz. Cem Baygın, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Seçkin, 2005, s.100 vd.; Gönen, *op.cit.*, s.850 vd.; İdil Tuncer Kazancı ve Bahar Öcal Apaydın, “Mirasçılardan Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi” *İNÜHFD*, Cilt 2, Sayı Özel, 2015, s.775 vd.

II. VASİYET (BELİRLİ MAL BIRAKMA) VE VASİYET ALACAĞI

Maddi anlamda ölüme bağlı tasarrufların sık karşılaşılan örneklerinden biri vasiyettir. Hemen belirtmek gerekir ki, *Belirli mal bırakma* başlıklı TMK m. 517 hükmünde vasiyet ile belirli mal bırakma kavramı eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. Halbuki doktrinde de ifade edildiği üzere vasiyetin konusu belirli mal bırakma ile sınırlı değildir^[37]. Aksine mirasçı veya üçüncü kişi lehine bir edimin yerine getirilmesi, bu kişinin ibra edilmesi, önalım hakkı tanınması da vasiyete konu olabilir^[38]. Bu anlamda mirasbırakan tarafından vasiyet alacaklısına bırakılan değer türüne göre vasiyetin; intifa vasiyeti, ibra vasiyeti, alacak vasiyeti, tedarik vasiyeti gibi çeşitlenmesi mümkündür. Şu hâlde, uygulamada sıklıkla karşılaşılmakla birlikte belirli mal bırakma, vasiyet ile eş anlamlı olmayıp vasiyet üst başlığı altında yer alabilecek bir türüdür.

Vasiyet ile mirasbırakan, ölüme bağlı tasarruf olarak lehine kazandırma yaptığı kişiye alacak niteliğinde bir malvarlığı değerini bırakmaktadır (TMK m. 517, TMK m. 600)^[39]. Gerçekten vasiyet; mirasçı ya da mirasçı dışındaki üçüncü kişiye (*vasiyet alacaklısına*)^[40] olağan bir alacak hakkı kazandırır.

[37] Oğuzman, *op.cit.*, s.141; Kocayusufpaşaoğlu, *op.cit.*, s.261; Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 586.

[38] Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 586.

[39] Jean N. Druey, *Grundriss des Erbrechts*, Bern, Staempfli Verlag AG, 5. Auflage, 2002, §11, N. 16; Baygın, *op.cit.*, s.197.

[40] Vasiyet alacaklısının mirasbırakanın mirasçısı olması mümkün olduğu gibi mirasçılar dışında üçüncü kişi olması da mümkündür. Yasal veya atanmış mirasçıya belirli bir mal bırakıldığında bu vasiyet ön vasiyet olarak adlandırılmaktadır (Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 440; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 827. Terimin karıştırılmaya müsait olması nedeni ile isabetli olmadığı, bunun yerine mirasçı lehine mal vasiyeti teriminin yerinde olduğu yönünde bkz. İmre ve Erman, *op.cit.*, s.127). Vasiyet alacaklısı mirası reddetmiş olsa dahi vasiyet alacağını isteme hakkını haizdir. Bu hususta TMK m. 519/III hükmü şöyledir: *Yasal veya atanmış mirasçı, mirası reddetmiş olsa bile lehine yapılmış bir tasarrufun yerine getirilmesini isteyebilir.* Görüleceği üzere vasiyet alacaklısının aynı zamanda yasal veya atanmış mirasçı olması halinde bu kişinin mirası reddetmesinin vasiyet alacağını da reddettiği anlamına gelmediği bir yorum kuralı olarak kabul edilmiştir. Ancak hükmün emredici olmaması karşısında mirasbırakan, mirası reddetmeme koşulu ile mirasçısı lehine ön vasiyette bulunabilir (Ergüne, *op.cit.*, s.115 vd; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 685). Bu ihtimalde mirasın reddi vasiyet alacağını

TMK m. 600/I hükmünde de vasiyet alacaklısının vasiyet borçlularına karşı *kişisel bir istem hakkına* sahip olduğu açıkça belirtilmektedir. Maddenin ilerleyen fıkralarında alacak ve vasiyet alacaklısı ifadelerinin kullanılması, TMK m. 602 hükmünde zamanaşımının düzenlenmesi, kanun koyucunun vasiyet yolu ile bir aynı hak yerine alacak hakkı kazandırmayı tercih ettiğini göstermektedir^[41]. Ayrıca TMK m. 600/I hükmündeki kişisel istem ifadesinin tercihi, vasiyet alacaklısına bir alacak hakkı kazandırılmasına bağlı olarak bu alacağın ileri sürülmesi için bir talep yetkisi tanındığının ifadesidir^[42].

Vasiyet alacağı ve buna bağlı talep yetkisi, vasiyet alacaklısı ile vasiyet borçluları arasında vasiyet konusu malvarlığı değerinin devrine ilişkin kurulan borç ilişkisinden doğmaktadır^[43]. Vasiyet alacaklısı ve borçlusunu arasında kurulan bu borç ilişkisine bağlı olarak vasiyete konu şey üzerindeki hak sahipliğinin değişmesi tasarruf işlemini gerekli kılar^[44]. Zira vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın ölümü ile birlikte vasiyete konu malı kendiliğinden kazanarak malik olmaz, sadece bu hususta bir alacak hakkı sahibi olur^[45]. Bu kapsamda vasiyet borçlusunun^[46] vasiyete konu malvarlığı değerini, ona özgü şekilde

ortadan kaldırır (Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 685). Aynı durumun tersi de mümkündür. Vasiyet alacaklısı olan yasal veya atanmış mirasçının sadece vasiyet alacağını reddetmesi; ancak mirası kabul etmesi olanaklıdır. Gerçekten, vasiyet alacaklısının aynı zamanda yasal mirasçı olması halinde esasen tek bir mirasçılık sıfatı mevcuttur ve TMK m. 519/III hükmü karşısında mirası kabul edip vasiyet alacağını reddetme ya da tersi durumun TMK m. 609/II hükmüne aykırılığı söz konusu değildir. Son olarak vasiyet alacaklısının gerçek ya da tüzel kişi olması mümkündür. Miras açıldığı zaman sağ olmak koşulu ile ceninin de vasiyet alacaklısı olması mümkündür (Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 441).

[41] Merve Belge Çetin, *Vasiyet (Belirli Mal Bırakma)*, Ankara, Seçkin, 2022, s.50.

[42] Belge Çetin, *op.cit.*, s.54.

[43] Ayiter ve Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.102; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 99.

[44] Merve Ürem Çetinel, “Belirli Mal Bırakmada Yarar ve Hasarın Geçişi (TMK m. 518/I)” *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 4, 2022, s.1143.

[45] Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 436; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 810; Ürem Çetinel, *op.cit.*, s.1142.

[46] Medeni Kanun’un çeşitli hükümlerinde vasiyet yükümlüsü ifadesine yer verilmiş olmakla birlikte aynı anlamda kullanılmak üzere vasiyet borçlusunu ifade eden doktrinde tercih edilmektedir. Vasiyet borçlusunu (vasiyet yükümlüsü); yasal mirasçı, atanmış

vasiyet alacaklısına devretmesi gerekmektedir. Aksi halde TBK m. 112 hükmü uygulama bulur^[47].

Vasiyet alacağı, mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden kazanılır (TMK m. 600/II). Dikkat edilmesi gereken husus mirasbırakanın ölümü ile vasiyet alacaklısının kendiliğinden kazandığı şeyin, vasiyete konu değerine devrine yönelik alacak hakkı olduğudur. Vasiyete konu malvarlığı değerinin kendisi ise ölüm ile birlikte mirasçılara geçmektedir; ancak kural olarak mirasçı bu malvarlığı değerini vasiyet alacaklısına teslim ile yükümlüdür^[48]. Bu cümleden olmakla, mirasbırakan tarafından vasiyet alacaklısına kazandırılması arzulanan şey (*örneğin vasiyete konu belirli mal*) ile ölüm olgusuna bağlı olarak vasiyet alacaklısının kazandığı şeyin (*bu malın devrine yönelik alacak hakkı*) farklı olduğu ifade edilmelidir. Yine, mirasbırakanın ölümü ile doğan vasiyet alacağı, aksi kararlaştırılmamışsa vasiyet yükümlüsünün mirası kabul etmesi veya ret hakkının düşmesiyle muaccel olur (TMK m. 600/II). Görüleceği üzere burada alacak hakkı talep hakkından önce doğmaktadır^[49].

mirasçı veya başka bir kişi olabilir. TMK m. 600/I hükmünde düzenlendiği üzere vasiyet alacaklısı, *vasiyeti yerine getirme görevlisi varsa ona; yoksa yasal veya atanmış mirasçılara karşı kişisel bir istem hakkına sahip olur*. Böylece vasiyeti yerine getirme görevlisi atanmamış veya alt vasiyet yoksa tüm yasal ve atanmış mirasçılar vasiyet borçlusudur (Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 833). TMK m. 600/I hükmünde belirtilen vasiyeti yerine getirme görevlisinin teknik olarak TMK m. 550 ve devamı hükümleri arasında belirtilen ve görevleri arasında vasiyeti yerine getirme de sayılan kişi değil mirasbırakanın sadece belirli bir vasiyeti yerine getirmesi amacı ile özel olarak atadığı vasiyet borçlusudur olduğu değerlendirilmesi için bkz. Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 692. Birden çok vasiyet borçlusunu var ise vasiyet borçluları vasiyet alacaklısına karşı müteselsil sorumludur. Ayrıca tasarrufu yerine getirme yükümlüsü, mirasçılığı veya kendisine bırakılan kazandırmayı reddetmiş ya da mirasbırakandan önce ölmüş veya mirastan yoksun kalmış olsa bile tasarruf yürürlükte kalır; yerine getirme borcu, bu durumlardan yararlananlara geçer (TMK m. 519/II).

[47] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1690.

[48] Druey, *op.cit.*, §11, N. 17; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 92.

[49] Belge Çetin, *op.cit.*, s.55.

Vasiyet alacaklısı, bir alacak hakkı sahibi olarak, mirasbırakanın külli halefi değildir^[50]. Böylelikle mirasbırakanın borçlarından da sorumlu değildir^[51]. Başka bir ifade ile, tereke üzerinde teknik anlamda mirasçılar gibi tam hak kazanan külli halef değil, terekeye dahil olan ve kendilerine vasiyet edilen şey üzerinde bir alacak hakkı elde eden cüzi haleftir^[52]. Bu ise vasiyetin reddini mirasın reddinden ayırmaktadır.

III. VASIYET ALACAKLISININ VASIYETİ REDDİNİN HUKUKİ NİTELİĞİ

A) ALACAK HAKKININ TEK TARAFLI ORTADAN KALDIRILMASI

Vasiyetin reddi, mirasın reddine ilişkin hükümler (TMK m. 605- 618) arasında yer almaktadır. TMK m. 616 hükmü ile tek bir maddede; aksi tasarruftan anlaşılmadıkça vasiyetin reddinden vasiyet yükümlüsünün yararlanacağı düzenlenmektedir.

Vasiyetin reddinin vasiyet yükümlüsünün (vasiyet borçlusunun) kabulüne bağlı olup olmadığı, bundan mütevellit bir ibra sözleşmesinin mi işaret edildiği yoksa alacak hakkının tek taraflı ortadan kaldırılamayacağı ilkesine istisna teşkil eden bir *tek taraflı irade açıklaması* ile vasiyet alacağından feragatin mi mümkün olduğu madde metninden anlaşılmamaktadır. Aksine, kanun koyucu vasiyetin reddinin sadece sonucunu düzenlemektedir. Böyle olunca vasiyetin reddi kavramı altında tartışılacak tüm kavramların (örneğin alacak hakkından tek taraflı feragat, ibra sözleşmesi ve hatta alacağı talep etmememe taahhüdünün) madde kapsamına girdiği ve hepsinin neticesinin *vasiyetten vasiyet yükümlüsünün yararlanacağı* noktasında birleştiği sonucuna varılabilir mi? Hukukumuzda alacağın reddi kavramı özel olarak düzenlenmediğinden ve dahası alacak hakkı kural olarak tek taraflı ortadan

[50] Cüzi halefi olduğu yönünde bkz. Eren ve Yücer Aktürk, *op.cit.*, N. 436; Hatemi, *op.cit.*, 156, N. 88; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 174; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.120; Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.487, N. 16; Çabri, *Şerh Cilt I*, *op.cit.*, N. 587. Karş. İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 87-88; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 89. Yazarlardan Öz, mirasbırakanın ölümü ile vasiyet konusu şeyin kendiliğinden vasiyet alacaklısının malvarlığına dahil olmadığından hareketle TMK m. 601/II'deki istisna haricinde vasiyet alacaklısının cüzi halef sayılmayacağını belirtmektedir. Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 1687, dn. 1057.

[51] Druey, *op.cit.*, §11, N. 21; Antalya ve Sağlam, *op.cit.*, N. 819.

[52] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 89.

kaldırılmayacağından bu sonuca olumlu yaklaşılabilir. Ancak vasiyet alacaklısı yönünden farklı bir duruma işaret etmek gerekir. Vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın çoğunlukla tek taraflı iradesine bağlı olarak ölüme bağlı bir alacak hakkı kazanır^[53]. İşte “sürpriz^[54]” bir alacak hakkı doğuran bu tasarruf neticesinde kimseye arzusu hilafına bir hak dayatılmayacağı ilkesi öne çıkar. Bu ilkeyi temel alırken vasiyetin içinde yer aldığı şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf önem arz eder. Ölüme bağlı tasarrufun türüne göre hukuki niteliğe bağlı sonuçlar değişir.

Mirasbırakan şekli anlamda ölüme bağlı tasarruf olarak ister vasiyetname isterse miras sözleşmesi yapılabilir^[55]. Bu iki ölüme bağlı tasarruf arasındaki farklılıklardan konumuz açısından öne çıkanı tasarrufun tek taraflı olup olmadığıdır. Gerçekten, vasiyetnameler varması gerekmeyen, bir taraflı irade açıklamasıyla (*vasiyet alacaklısının katılımı ve belki de haberi dahi olmaksızın*) yapılan bir hukuki işlemken miras sözleşmesi karşılıklı ve yöneltmesi gerekli iki irade açıklamasıyla yapılan sözleşmedir^[56]. Böylelikle miras sözleşmesi ile mirasbırakanın vasiyet alacaklısı karşı taraf lehine terekesinde bulunan belirli bir malvarlığı değerine yönelik alacak hakkını kazandırmada bulunması

[53] Gediz Kocabaş, “Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmede Yararlananın Edimi Ret Hakkı”, *MÜHFAD*, Cilt 22, Sayı 3, 2016, s.1797-1822, s.1812.

[54] Bununla ifade edilen, vasiyet alacağının doğumu için alacaklının kabulüne gerek olmadığıdır. Ancak vasiyet alacaklısı pek tabii vasiyeti kabul edebilir. Gerçekten, vasiyetin reddine karşılık gelebilecek bir kurum vasiyetin kabulüdür. Ancak vasiyet konusunda teknik olarak bir kabulden söz edilemeyeceğini belirtmek gerekir. Şöyle ki; mirasbırakanın ölümü ile birlikte vasiyet alacağı kendiliğinden vasiyet alacaklısının malvarlığında doğar. Burada alacak hakkının doğumu, vasiyet alacaklısının buna ilişkin kabulüne bağlı değildir. Bu nedenle vasiyet alacaklısı vasiyeti kabul ederse, bu esasen kendiliğinden malvarlığında doğmuş olan alacağı açıklayıcı bir nitelik taşır. Bu anlamda ifayı talep hakkının kullanımı niteliğinde olması da muhtemeldir.

[55] Vasiyet hem miras sözleşmesi hem de vasiyetname ile yapılabilen maddi anlamda ölüme bağlı bir tasarruftur (Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.253, N. 14; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 659; Gürsoy, *op.cit.*, s.22; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 381).

[56] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 477. Çoğunlukla ivazsız bir tasarruf niteliğinde olsa da miras sözleşmesi ile yapılmış olduğunda vasiyetin ivazlı da olabileceğini belirtmek gerekir. Bu yönde, Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 589; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 672; Oğuzman, *op.cit.*, s.93. Mirasbırakanın üçüncü kişi ile miras sözleşmesi yaparak 1 milyon TL karşılığında evini vasiyet etmesi buna örnektir. Örnek için bkz. Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 589; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 672.

mümkündür^[57]. Dolayısıyla, vasiyet alacaklısının da sözleşmenin tarafı olarak vasiyet alacağına yönelik kabulü mevcuttur, meğerki belirtilen bu miras sözleşmesi mirasbırakan ve sözleşmenin diğer tarafı arasında vasiyet alacaklısı-üçüncü kişi yararına yapılmış olsun. Tüm bunlar, vasiyetin reddinin hukuki niteliğine bağlı sonuçları belirlerken önem arz eder. İşte bu noktada vasiyetname yolu ile vasiyet bırakılmışsa esasen vasiyet alacaklısının bundan haberi dahi olması gerekmez. Böylece, kabulü ve hatta haberi dahi olmaksızın bir alacak hakkı kazanır. İşte bu sürpriz alacak hakkı, kimseye arzusu hilafına hak dayatılamayacağı temel ilkesi karşısında bir koruma ile sarılıdır. Nasıl ki bu ilkeye aykırı düşen *mirasın kendiliğinden kazanılması* prensibine karşılık gerekli koruma yollarından biri *mirasın reddi* ile sağlanıyorsa *vasiyet alacağına kendiliğinden kazanılmasına* karşılık *vasiyetin reddine* ihtiyaç bulunmaktadır. Bu ihtiyaç; ancak tek taraflı bir irade açıklamasının alacağı ortadan kaldırdığının kabulü ile mümkün olur. Aksine, vasiyet borçlusunun kabulünün gerekli olduğu varsayımında alacaklı ibra sözleşmesi kurmaya mecbur bırakılarak vasiyet alacağına *tek taraflı kazanılmış* olma niteliği göz ardı edilmiş olur. Şu hâlde TMK m. 616 hükmü uyarınca vasiyet alacaklısı, tek taraflı irade açıklaması ile herhangi bir sebep göstermesine gerek olmaksızın vasiyeti reddederek vasiyet alacağını geçmişe etkili şekilde sona erdirebilir^[58]. Burada vasiyet alacaklısı tek taraflı irade açıklaması ile kendi hukuk alanında etki eden ve bir *hakkı* sona erdiren işlemi ile alacak

[57] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 483.

[58] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 711; Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 987.

hakkından feragat etmektedir^[59]. TMK m.616 hükmü alacak hakkından tek taraflı feragati mümkün kılan istisnai bir hükümdür^[60].

Tek taraflı irade açıklaması ile alacak hakkının ortadan kaldırılması üçüncü kişi yararına sözleşmeler açısından da tartışılan bir husustur^[61].

[59] Doktrinde feragat kural olarak belirli bir hakkın başkasına devredilmeden ileri etkili sonlandırılması anlamında kullanılmaktadır. Ancak miras hakkından başkası lehine feragatte olduğu gibi hakkın sona ermeyip başkasına geçmesi de söz konusu olabilir. Yine istisnai olarak vasiyetin reddinde feragat geçmişe etkilidir. Konumuz itibari ile alacak hakkından feragat ile borcun sona ermesi kural olarak borçlunun kabulü ile olur. Başka bir söyleyişle alacaklı alacak hakkından tek taraflı feragat edebilirse de bu alacağı sona erdirmez. Alacağın sona ermesi ibra gerçekleşmişse söz konusu olur. Bu konuda bkz. Meliha Sermin Paksoy, *Zamanaşımından Feragat (TBK m. 160)* On iki Levha, 2012, s.15 vd; Gülşah Vardar Hamamcıoğlu, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı*, İstanbul, On iki Levha, 2014, s.90 vd; Mustafa Aksu, “Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Yeniliklerden İbra”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, Cilt 8, Sayı Özel, Haziran 2013, s.97-130, s.106; M. Kemal Oğuzman ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk: Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar*, İstanbul, On iki Levha, 29. Baskı, 2023, s.228 vd. Durum böyleyken, hiç kimsenin malvarlığında rızası dışında bir artışı kabule zorlanamaması sebebiyle vasiyetin reddi ve bazı diğer istisnai durumlarda alacaklının tek taraflı irade açıklamasının alacağı sona erdirmeye yeterli olduğu sonucuna ulaşılır. Karş. Mustafa Alper Gümüş, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, İstanbul, Vedat, 2015, s.70 vd. Bununla birlikte esas haktan feragat bir maddi hukuk işlemidir. Davadan feragat ise usul hukukuna ilişkin tek taraflı bir hukuki işlem olarak alacağı sona erdirmez; ancak davayı sona erdirir. Bkz. Aksu, *op.cit.*, s.108.

[60] Helvacı, *op.cit.*, s.205; Sezer Çabri, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639) Cilt-II*, İstanbul, On iki Levha, 2018, N. 988. Serozan ve Engin, kanun koyucunun, TMK m. 616 hükmü ile vasiyetin tek yanlı olarak reddedilebileceğini düzenlediğini, bu durumun alacak hakkından tek taraflı feragat anlamına geldiğini belirtmektedir (Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.500, N. 31; Druey, *op.cit.*, §15, N. 23). Vasiyetin reddinin esasen vasiyet alacağından vazgeçme niteliğinde olduğu değerlendirilmesi için bkz. Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.278; Yavuz ve Açıkgöz, *op.cit.*, s.679. Vasiyetin reddinin alacak hakkından tek taraflı feragat değil yenilik doğuran hakkın kullanılmasına yönelik yenilik doğuran işlem olduğu yönündeki farklı değerlendirme için bkz. Gümüş, *op.cit.*, s.70. Tam üçüncü kişi yararına sözleşmede edimi ret hakkının bozucu yenilik doğuran hak niteliğinde olduğu değerlendirilmesi için bkz. Kocabaş, *op.cit.*, s.1808.

[61] Üçüncü kişi yararına sözleşmeler örneğinde üçüncü kişinin bu kazandırmayı tek taraflı reddinin mümkün olmasından hareketle vasiyet alacağının tek taraflı reddinin yadırganmaması gerektiği yönünde bkz. Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.507, N. 51. Üçüncü kişi yararına sözleşmeler, üçüncü kişinin ifayı talep hakkına sahip olup

Tam üçüncü kişi yararına sözleşmede üçüncü kişi lehine doğan alacak hakkına, niteliği gereği bir ret hakkı eşlik etmelidir^[62]. Ancak kanun koyucu üçüncü kişinin alacağı ret hakkını açıkça düzenlememiştir. Bunun bir kanun boşluğu olduğu değerlendirilerek yapılarak üçüncü kişiye, rızası olmaksızın kazandırılan alacak hakkının bir ret hakkı ile dengelenmesi gerektiği kabul edilmektedir^[63]. Görüleceği üzere vasiyet alacaklısının vasiyet alacağında olduğu gibi burada da üçüncü kişi, tarafı olmadığı bir hukuki ilişkiden alacak hakkı kazanmaktadır. Vasiyetin reddini düzenleyen TMK 616 hükmünde korunan menfaate benzer niteliğine bağlı olarak buradaki mevcut boşluğun TMK m. 616 hükmünün kıyasen uygulanması suretiyle doldurulması gerektiği görüşü mevcuttur^[64]. Böylece ister üçüncü kişi yararına sözleşme

olmamasına göre eksik veya tam üçüncü kişi yararına sözleşme olarak ayrılır. Eğer üçüncü kişinin sadece kendisine yapılan ifayı kabul yetkisi mevcut; ancak ifayı isteme hakkı yok ise burada eksik üçüncü kişi yararına sözleşme bulunur. Tam üçüncü kişi yararına sözleşmede ise üçüncü kişi, ifayı kabul yetkisinin de ötesinde ifayı talep etme hakkını haizdir. Bu konuda bkz. Necip Kocayusufpaşaoğlu, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme*, İstanbul, Filiz, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4üncü Baskıdan 7nci Tıpkı Baskı, 2017, s.19; Turgut Öz, “Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme”, *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu: Genel Hükümler*, Cilt 1, İstanbul, Vedat, 2018, s.1011-1036, s.1023; Şener Akyol, *Tam Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme*, İstanbul, Vedat, 2008, s.21vd; Kocabaş, *op.cit.*, s.1805-1808.

[62] Eksik üçüncü kişi yararına sözleşmede üçüncü kişi lehine alacak hakkı doğmaz, üçüncü kişinin ifayı kabul *yetkisi* mevcuttur. Alacak hakkı doğmaması nedeni ile burada ret hakkına ihtiyaç olmadığı yönünde bkz. Kocabaş, *op.cit.*, s.1808. Karşı görüş için bkz. Dilşah Buşra Kartal, *Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, İstanbul, On iki Levha, 2021, s.194 vd. Yazar, ret hakkını; tam üçüncü kişi yararına sözleşmede alacak hakkının reddi ile eksik üçüncü kişi yararına sözleşmede ifayı kabul yetkisinin reddini kapsar şekilde kullanmaktadır.

[63] Kocabaş, *op.cit.*, s.1808. Başka bir görüşün temelinde bağışlama sözleşmesinin dahi bir sözleşme olarak *karşılıksız kazandırmada bulunulan* bağışlananın kabulünü gerektirmesi yer alır. Şu hâlde kimseye iradesi dışında hak kazandırılması mümkün değildir, aynı husus tam üçüncü kişi yararına sözleşme için de geçerli olmalıdır. Bu ve diğer görüşler için bkz. Kocabaş, *op.cit.*, s.1811 ve dn. 52-53'te belirtilen yazarlar.

[64] Akyol, *op.cit.*, s.193 vd; Kocabaş, *op.cit.*, s.1813. Benzer bir ihtiyaç tüzel kişilerde tasfiye sonrasında tasfiye alacaklısı yönünden de mevcuttur. Tasfiye neticesinde ortak olan malvarlığının özgüleneceği tasfiye alacaklısının alacak hakkını kendi iradesi

isterse vasiyet alacağına konu borç ilişkisi olsun, istisnai olarak tek taraflı kazandırmanın mevcut olduğu bu hallerde alacak hakkının da tek taraflı olarak sona erdirilmesi birbiriyle uyumludur^[65].

Daha önce ifade edildiği üzere vasiyetin her iki şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufla yapılması; bu anlamda miras sözleşmesine de konu olması mümkündür. Vasiyetin miras sözleşmesine konu olması halinde iki ihtimal mevcuttur: Mirasbırakan vasiyet alacaklısı ile miras sözleşmesi yapabilir ya da miras sözleşmesi vasiyet alacaklısı dışında bir kişi ile yapılır; ancak sözleşmenin tarafı olmayan vasiyet alacaklısı- üçüncü kişiye vasiyet bırakılır. Bu ikinci ihtimalde üçüncü kişi (vasiyet alacaklısı) yararına yapılan miras sözleşmesi mevcuttur.

Miras sözleşmesinin üçüncü kişi yararına yapılması halinde, vasiyet alacaklısı yönünden vasiyetname ile vasiyet bırakılması ihtimalinde olduğu gibi vasiyet alacaklısı lehine tek taraflı bir alacak hakkı doğar^[66]. Vasiyet alacaklısının bu alacak hakkını kabulü gerekmez, dahası bu sözleşmeden haberi dahi olmasa alacak hakkı mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden doğmaktadır. Böylece vasiyetname ile kendiliğinden kazanılan alacak hakkında olduğu gibi tek taraflı doğan bu alacak hakkının da bir tek taraflı irade açıklaması ile ortadan kaldırılmasının mümkün olduğu kabul edilmelidir. Bu kapsamda vasiyet alacaklısı, tarafı olmadığı miras sözleşmesinden kendi lehine doğan alacak hakkını, tek taraflı irade açıklaması ile geçmişe etkili şekilde ortadan kaldırabilir. TMK m. 616 hükmü burada da uygulanır.

dışında kazanmasına bağlı olarak TMK m. 616 hükmüne kıyasen alacağı tek taraflı sona erdirme hakkı bulunduğu değerlendirilmesi için bkz. Barış Demirsatan, "Hukuka Aykırı Tasfiyenin Tüzel Kişiliğe Etkisi", *İÜHF*, Cilt 74, Sayı 2, 2016, s.685-708, s.694.

[65] Aksu, *op.cit.*, s.106.

[66] Mirasbırakanın, oğlu A ile yaptığı miras sözleşmesinde A'nın evlilik dışı çocuğu B'ye evini vasiyet etmesi böyledir. Üçüncü kişi yararına yapılan miras sözleşmesi ile (4.02.2011 tarih ve 6098 sayılı) Türk Borçlar Kanunu m. 129 kapsamında üçüncü kişi yararına sözleşmeler arasında farklılıklar mevcuttur. Örneğin miras sözleşmesinde alacak hakkı miras sözleşmesi ile değil mirasbırakanın ölümü ile doğar. Örnek ve iki sözleşme arasındaki farklılıklar için bkz. Mehmet Demir, "Olumlu Miras Sözleşmeleri", *Yargıtay Dergisi*, Cilt 20, Sayı 3, Temmuz 1994, s.279-294, s.285-286.

Miras sözleşmesinin mirasbırakan ve vasiyet alacaklısı arasında yapılmış olması halinde farklı bir değerlendirme yapmak gerekir. Burada TMK m. 616 hükmünün uygulanabilirliğine ihtiyatlı yaklaşılmalıdır. Artık vasiyet alacaklısının tarafı olduğu, karşılıklı irade açıklamalarının birbirine uygunluğu ile kurulan bir sözleşme mevcuttur. Vasiyetin reddi ile amaçlanan tek taraflı kazanılan alacak hakkının tek taraflı ortadan kaldırılması dengesine burada ihtiyaç yoktur, bir başka ifade ile vasiyetin reddindeki korunan menfaat burada bulunmaz. Peki vasiyet alacaklısı vasiyet alacağını ortadan kaldırmak isterse nasıl hareket etmelidir? Vasiyet alacaklısının mirasbırakanın sağlığında mirasbırakanla miras sözleşmesini sona erdirme sözleşmesi yapması önünde bir engel yoktur^[67]. Ancak bu ihtimalde mirasbırakan henüz sağ olduğundan bir vasiyet alacağı doğmamıştır. Vasiyetin reddi vasiyet alacağının doğumu ile doğacağından vasiyet alacaklısı bu alacağını ortadan kaldırmak isterse önünde tek bir yol vardır: Mirasçılarla ibra sözleşmesi yapmak. Vasiyet alacaklısının miras sözleşmesi ile kazandığı alacağı tek taraflı ortadan kaldırmasına imkân verecek TMK m. 616 hükmü miras sözleşmesi ile kazanılan alacak hakkının niteliğine uygun düşmeyeceğinden bu noktada uygulanamayacağı kanaatindeyiz^[68].

Bu başlık altında son olarak, vasiyetin reddinin aynı zamanda vasiyet alacağının kabulünden kaçınma ile kesişebileceği haller yönünden alacaklı temerrüdü ile sınırı çizilmelidir. Gerçekten, zaman yönünden vasiyetin reddinin, vasiyet borçlusunun borcun ifasını teklif etmesinden sonra olması muhtemelse de bu zorunlu değildir^[69]. Tersine, vasiyet alacaklısı kendisine ifa teklifinde bulunulmadan önce de vasiyeti reddedebilir. Ancak

[67] TMK m. 546/I: *Miras sözleşmesi, tarafların yazılı anlaşmasıyla her zaman ortadan kaldırılabilir.* Bu sözleşme, miras sözleşmesi tarafları arasında yapılır. Üçüncü kişi yararına miras sözleşmesi yönünden de aynı şey geçerli olup son sözleşmesinin tarafı bu ihtimalde de miras sözleşmesinin taraflarıdır. Bkz. Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 562. Karş. Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 1101.

[68] Miras sözleşmesinin konusu vasiyet ise bunun tek taraflı ortadan kaldırılmaması gerektiği yönünde Demir, *op.cit.*, s.282. Karş. Çabri, *Şerh Cilt I, op.cit.*, N. 1102. Yazar, miras sözleşmesinin karşı tarafının mirası veya vasiyeti reddetmesinin mümkün olduğunu; ancak bunun ivaz borcunu ortadan kaldırmayacağını belirtmektedir. Buna örnek olarak mirasbırakanın 100.000 TL karşılığında evini A'ya vasiyet etmesi ihtimalinde A'nın, vasiyeti reddetse dahi ivazı ödemek zorunda olması gösterilmektedir.

[69] Kartal, *op.cit.*, s.197 vd.

ifa teklifinden sonra vasiyeti reddediyorsa burada iradesinin vasiyet alacağına yönelik kazandırmanın reddine ilişkin olması gerekir; aksine, genel olarak kazandırmaya yönelik olmayan, o an teklif edilen ifanın reddi anlamına gelen bir durumda vasiyet alacaklısının alacaklı temerrüdüne düşmesi söz konusu olabilir^[70]. Bu nedenle vasiyetin reddi ile vasiyet alacaklısının alacaklı temerrüdü arasındaki sınırdaki vasiyet alacaklısının iradesinin ne yönde olduğu önem arz eder^[71]. Vasiyet alacaklısının alacaklı temerrüdüne düşmesi halinde vasiyet borçlusu TBK 106 ve devamı hükümlerine göre hareket etme; özellikle vasiyete konu şeyi tevdi ederek borcundan kurtulma imkanına sahiptir^[72]. Dahası, ret hakkı tanınması altındaki ihtiyaçlardan biri de bu hakkın kullanımının alacaklı temerrüdünü engellemesinde görülür. Hemen belirtmek gerekir ki, vasiyet alacaklısının alacaklı temerrüdüne düştüğü halde de vasiyeti reddi mümkündür meğer ki vasiyet alacağı tevdi edilerek borç sona ermiş olsun^[73].

B) İBRA SÖZLEŞMESİ VE ALACAĞI TALEP ETMEME TAAHHÜDÜNDEN FARKI

İrade özerkliğine bağlı olarak kişiye iradesi dışında borç yüklenemeyeceği, borcun doğumu için borçlu ve alacaklının bu konuda anlaşması gerektiği, bunun sonucunda kişiye iradesi dışında kazandırmada bulunulamayacağı kabul edilmektedir^[74]. Dolayısıyla mevcut borcun, borçlunun iradesi haricinde tek yanlı ortadan kaldırılamayacağı kabul edilir^[75]. O halde alacak

[70] Franz Müller ve Johannes Stamm, *ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, Hrsg. Kren Kostkiewicz Jolanta/Wolf Stephan/Amstutz Marc/Fankhauser Roland, Zürich, 4. Auflage, 2021, Art 577, N. 3; Kartal, *op.cit.*, 281 vd. Vasiyet alacaklısının her zaman alacağı reddedebileceğinden hareketle teknik olarak alacaklı temerrüdüne düşmesinin mümkün olmadığı yönünde bkz. Ekin Şentürk, “Belirli Mal Vasiyeti”, Doktora tezi, *Marmara Üniversitesi*, 2023, s.259.

[71] Kartal, *op.cit.*, s.281 vd.

[72] Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 3.

[73] Çabri, *Şerh Cilt II*, *op.cit.*, N. 992 dn. 1858.

[74] Aksu, *op.cit.*, s.100.

[75] *Ibid.*

hakkı, tek taraflı irade açıklaması ile sona ermeye yabancıdır^[76]. Niteliği gereği alacak hakkından tek taraflı vazgeçilemez, bunun için alacaklı ve borçlunun anlaşması gerekir. İşte dar anlamda borcu ifa olmaksızın sona erdiren anlaşma ibra sözleşmesidir.^[77] İstisnai olarak tek taraflı kazandırmanın mevcut olduğu vasiyet alacağı gibi durumlar haricinde alacak hakkından feragat, ancak borçlunun kabulü ile hukuki sonuca kavuşur. Bu da ibra sözleşmesini ortaya çıkarır. Bundan hareketle vasiyetin reddi ile amaçlanan sonuca karşılıklı anlaşma ile talep hakkından vazgeçerek kavuşmanın mümkün olduğu belirtilmektedir^[78]. Burada karşılıklı anlaşma ile ifade edilen esasen bir ibra sözleşmesidir.

İbra sözleşmesi ve tek taraflı irade açıklaması ile alacak hakkından feragatin bazı farklı neticeleri mevcuttur. Öncelikle ibra sözleşmesi; bir sözleşme olmasından mütevellit iki taraflı olması ve ileri etkili olması hususunda vasiyetin reddinden ayrılır^[79]. Vasiyetin reddi esasen ibra sözleşmesine ihtiyaç duyulmaksızın, tek taraflı bir irade açıklaması ile alacağı geçmişe etkili ortadan kaldırmayı işaret eder.

Vasiyet alacaklısının, vasiyetin kabulünden sonra dahi bir ibra sözleşmesi ile vasiyet alacağından vazgeçmesi mümkündür^[80]. Halbuki vasiyet alacağını tek taraflı ret; ancak kabul edilmemiş bir vasiyet açısından olanaklıdır^[81]. Yine,

[76] Alacak hakkı, hak sahibinin iradesine bağlı hukuki pozisyonlardan farklı olarak sadece alacaklının tasarrufunda yer almaz (Aksu, *op.cit.*, s.100).

[77] Gümüş, *op.cit.*, 42; Aksu, *op.cit.*, s.99. TBK m. 132: *Borcu doğuran işlem kanunen veya taraflarca belli bir şekle bağlı tutulmuş olsa bile borç, tarafların şekle bağlı olmaksızın yapacakları ibra sözleşmesiyle tamamen veya kısmen ortadan kaldırılabilir.*

[78] İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1696; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.377; Yılmaz, *op.cit.*, s.244.

[79] Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 5.

[80] Helvacı, *op.cit.*, s.205.

[81] Karşı görüş için bkz. Şentürk, *op.cit.*, s.114. Yazar, vasiyet alacağının kabul edilmesinin, (daha sonra) vasiyetin reddini engellemeyeceği; ancak vasiyetin reddedilmesi halinde sonradan bu beyanın geri alınması sureti ile vasiyet alacağının canlandırılmayacağı görüşündedir.

ibra sözleşmesinin karşılıksız olması halinde burada bir bağışlama mevcutken karşılıksız reddin bağışlama olarak kabul edilmeyeceği belirtilmektedir^[82].

Burada ayırım açısından daha önemlisi ibra sözleşmesi ile vasiyetin vasiyet borçlusuna kalacağı, halbuki vasiyetin reddinde mirasbırakan tarafından öngörülmüşse yedek vasiyet alacaklısının vasiyete sahip olabileceğidir^[83]. Örneğin bir taşınmaz A'ya; A'nın herhangi bir sebeple vasiyet alacaklısı olmaması halinde B'ye vasiyet edilirse; A ile mirasçılar arasındaki ibra sözleşmesinin neticesinde A'nın vasiyet alacaklısı sıfatını korumasına bağlı olarak B'nin vasiyet alacaklısı olması engellenir^[84]. Halbuki A vasiyeti reddederse, tasarrufta bu şekilde öngörüldüğü için vasiyet alacaklısı B olur (TMK m. 616).

Alacak hakkından tek taraflı feragat ile karıştırılmaya elverişli bir diğer kavram ise alacağı talep etmeme taahhüdüdür.

Alacaklının alacağından vazgeçmeyip alacağını takip etmekten vazgeçmesi, böylece alacağı talep etmeme taahhüdü (*pactum de non petendo*) yapılması mümkündür^[85]. Kavramdan tek taraflı olduğu izlenimi doğsa da alacağı talep etmeme taahhüdü de bir sözleşme olduğundan borçlunun kabulünü gerektirir. Ancak bu sözleşme neticesinde borç sona ermez, karşı tarafa bir defa hakkı verir^[86]. Bu noktada bir görüş, alacak hakkı henüz doğmadan

[82] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.506, N. 51. Ayrıca bkz. TBK m. 285/II.

[83] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.506, N. 51; Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 991; Emre Köroğlu, "Türk Medeni Hukukunda Vasiyetin Reddi (TMK m. 616)", *THD*, Sayı 205, Eylül 2023, s.38-45, s.40.

Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.506, N. 51.

[84] Örnek için bkz. Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 991.

[85] Alacaklı ve borçlunun, alacaklının borçluya karşı sahip olduğu alacak hakkını ileri sürmeyeceği hususundaki anlaşma süreli ya da süresiz olabilir. Bkz. Gümüş, *op.cit.*, s.50. Çabri vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesinin gerçek ret olduğunu; vasiyet alacağını istememesini beyan etmesinin reddin ziyade talep hakkından vazgeçme niteliğine büründüğünü ifade etmektedir. Bkz. Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 990.

[86] K. Nuri Turanboy, *İbra Sözleşmesi*, Ankara, Yetkin, 1998, s.34vd; Aksu, *op.cit.*, s.104. Sözleşmenin ibra sözleşmesi mi yoksa alacağı talep etmeme taahhüdü mü olduğunun tespitinde tereddüt yaşanırsa, alacaklının alacağının devamında özel bir menfaati olup olmadığının belirleyici olduğu yönünde bkz. Gümüş, *op.cit.*, s.51.

alacak hakkını reddin geçerli olarak ileri sürülebileceğini, bir diğer ifade ile *öncelenmiş reddin* mümkün olduğunu belirtir^[87]. Kanaatimizce bu ihtimal, alacağı talep etmeme taahhüdü ile ilişkilidir: Alacak hakkı doğmadan evvel ret açıklaması yapılırsa dahi alacak hakkının ortadan kalkmayacağı, ret hakkının; ancak alacak hakkı doğduktan sonra doğduğu yönündeki görüşe^[88] katılmaktayız. Bu nedenle bu yöndeki açıklama esasen alacağı talep etmeme taahhüdüne yönelik bir öneri niteliğine bürünür. Borçlunun bunu kabulü ile birlikte bir sözleşme olan alacağı talep etmeme taahhüdü vücut bulur. Bu sözleşmeye rağmen vasiyet alacaklısının ret hakkını kullanması halinde vasiyet borçlusunun uğradığı zararı tazmin yükümlülüğü ortaya çıkar^[89].

IV. VASIYETİN REDDİNDE SÜRE, ŞEKİL VE EHLİYET MESELESİ

Vasiyetin reddinin, mirasın reddine ilişkin hükümler arasında düzenlenmesi ve vasiyetin reddinin nasıl yapılacağına bir açıklık taşıması, bu konuda, özellikle süre ve şekil hususunda mirasın reddi hükümlerinin uygulama bulacağını düşünebilir. Durum böyleyken mirasın reddine ilişkin usuli düzenlemelerin altında mirasçılarını netleştirme ve alacaklıların menfaatlerini koruma yer almaktayken vasiyet sadece vasiyet alacaklısı ve vasiyet borçluları arasında hüküm doğurduğundan bu koruma amacı mevcut değildir^[90]. Vasiyet alacaklılarının külli halef olmamaları^[91] ve buna bağlı olarak mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmamaları vasiyet alacağına reddine mirasın reddinden farklı bir tutumla yaklaşılması gerekliliğini ortaya koyar^[92]. Böylece ilk olarak vasiyet alacağına reddinin belirli bir sürede ileri sürülmesinin gerekip gerekmediğinin yanıtlanması gerekir. Bu

[87] Kartal, *op.cit.*, s.197 vd. Ayrıca bkz. Vardar Hamamcıoğlu, *op.cit.*, s.101 vd.

[88] Akyol, *op.cit.*, s.194 vd.; Kocabaş, *op.cit.*, s.1814.

[89] Ayrıca bkz. Kocabaş, *op.cit.*, s.1817.

[90] Gürsoy, *op.cit.*, s.109.

[91] Vasiyet alacaklısı, aynı zamanda yasal mirasçı ve dolayısıyla külli halef olsa dahi vasiyet hususunda sadece bir alacak hakkına sahiptir.

[92] Mirasın kazanılması kurallarından kıyasen yararlanılacağı görüşü için bkz. İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1695. Mirasın reddi kurumundan kıyasen yararlanmak mümkün olmasa da TMK m. 5 hükmü yardımı ile Borçlar Hukuku'nun genel nitelikli hükümlerinden faydalanmak mümkündür.

noktada mirasın reddinde kanunda yerini bulan üç aylık süre vasiyetin reddi hususunda da uygulanabilir mi? Belirtmek gerekir ki mirasın reddindeki üç aylık süre, yenilik doğuran hak olmasına bağlı olarak bu hakkın tabi tutulduğu hak düşürücü süreyi gösterir. Bu kısa süre, mirasbırakanın tereke borçlarından kişisel sorumlu mirasçılarının hızlıca tespiti ile birlikte mirasbırakanın alacaklılarının korunmasına hizmet eder^[93]. Külli halef olmamasına bağlı olarak mirasbırakanın borçlarından sorumlu olmayan vasiyet alacaklılarına yönelik bir süre öngörülmediğinden vasiyet alacağının reddi her zaman mümkündür^[94]. Ancak burada TMK m. 602 hükmünde düzenlenen zamanaşımı^[95] dikkate alınarak vasiyeti reddin ancak 10 yıl içerisinde yapılabileceği görüşü mevcuttur^[96]. On yıllık zamanaşımı süresi içinde talep edilmemesine bağlı olarak zamanaşımına uğraması halinde vasiyeti talep hakkının düşeceği ve bunun neticesinde vasiyet olunan malın bunu ifa ile yükümlü olan kişiye ait olacağı belirtilmektedir^[97]. Buna paralel bir başka görüş vasiyet alacaklısının on yıl içinde kendine vasiyet edilen malı talep etmemesi halinde malı örtülü olarak reddetmiş olduğunu kabul etmektedir^[98]. Oysaki zamanaşımı, alacak hakkını sona erdiren nedenlerden

[93] Helvacı, *op.cit.*, s.206.

[94] Üç aylık sürenin uygulanmayacağı yönünde Tuor ve Piconi, *op.cit.*, Art 577, N. 5; Kocayusufpaşaoğlu, *op.cit.*, s.269; Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.507, N. 51; Helvacı, *op.cit.*, s.205; Gürsoy, *op.cit.*, s.111.

[95] TMK m. 602: *Vasiyet alacaklısının dava hakkı, ölüme bağlı kazandırmayı öğrenmesinin veya vasiyet borcu daha sonra muaccel olacaksa muaccel olma tarihinin üzerinden on yıl geçmekle zamanaşımına uğrar.*

[96] Belge Çetin, *op.cit.*, s.231; Erhan Günay, “Mirasın Reddi”, *THD*, Cilt 10, Sayı 112, Aralık, 2015, s.45-55, s.46. Vasiyeti kazanmak istemeyen vasiyet alacaklısının bu belirli malın kendisine teslimi talebinde bulunmayarak TMK m. 602 hükmünde düzenlenen on yıllık süreyi geçirmesinin yeterli olacağı ifade edilmektedir. İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1696; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.377; Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.500, N. 31.

[97] İmre ve Erman, *op.cit.*, s.378. Ayrıca bkz. Günay, *op.cit.*, s.46; Yavuz ve Açıköz *op.cit.*, s.680. Ret açıklamasının TMK m. 602 hükmünde düzenlenen süre içerisinde beyan edilmesi gerektiği yönünde, Şentürk, *op.cit.*, s.113.

[98] Yılmaz, *op.cit.*, s.244. Ayrıca bkz. Ayan ve Ayan, *op.cit.*, s. 324 dn. 25; Gürsoy, *op.cit.*, s.114; Günay, *op.cit.*, s.52.

biri olmayıp zamanaşımına uğramış borcun ifası mümkündür. Bu kapsamda TMK m. 602 hükmünde belirtili süre geçmiş olsa dahi vasiyet alacağının talebi ve ifası mümkündür, zamanaşımına uğramış olması vasiyet borçlusuna sadece bir defa hakkı verir^[99]. Vasiyet borçlusu bu defiyi ileri sürmez ve vasiyet borcunu ifayı teklif ederse vasiyet alacaklısı alacaklı temerrüdüne düşmemek için ifayı kabul etmeli ya da vasiyeti reddetmelidir. Şu hâlde vasiyet borcunun zamanaşımı süresi geçtikten sonra da ifasının mümkün olmasına bağlı olarak vasiyetin reddi her zaman mümkündür^[100]. Borçlu eğer bekleme durumunda kalmak istemiyorsa vasiyet alacaklısını alacaklı temerrüdüne düşürerek tevdi ile borcu sona erdirebilir.

Bu başlık altında tartışılması gereken bir diğer husus ise vasiyetin şeklidir. Vasiyetin reddinde şekle ilişkin bir düzenleme mevcut olmadığından ve korunan menfaatin farklı oluşuna bağlı olarak bu yönde bir ihtiyaç da olmadığından vasiyetin reddinin açık ya da örtülü olmasının mümkün olduğu kabul edilmektedir^[101]. Yine, mirasın reddinden farklı olarak mirasbırakanın mirasçuları veya alacaklılarının menfaatinin korunması ile ilgili bir gereklilik bulunmadığından, vasiyet alacağının reddinin kayıt ya da şarta bağlanabileceği doktrinde de kabul görmektedir^[102]. Buna bağlı olarak

[99] Vasiyet alacağının TMK m. 602 hükmünde düzenlenen zamanaşımı süresi içerisinde talep edilmemesinin vasiyetin reddi anlamına gelmediği ve vasiyet alacağının sona ermediği yönünde bkz. Oğuzman, *op.cit.*, s.287; Helvacı, *op.cit.*, s.206; Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 992; Gülşah Sinem Aydın Ateş, *Vasiyetin Yerine Getirilmesi*, İstanbul, On iki Levha, 2022, s.175.

[100] Bu yönde Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 992. Ayrıca bkz. Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1.

[101] Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 2; Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 3; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1698; Yılmaz, *op.cit.*, s.244; Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 988. “(...) Kaldı ki E., 09.10.2007 tarihli oturumda kendisi lehine yapılan vasiyeti istemediğini ifade etmiş olup, bu beyan vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi niteliğindedir. (...)” Yargıtay 2. Hukuk Dairesi, 7 Ekim 2009 tarih ve E. 2008/11865, K. 2009/16910 Sayılı kararı (Kazancı İçtihat Bankası). Erişim tarihi: 12 Haziran 2024.

[102] Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 3; Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; İnan, Ertaş ve Albaş, *op.cit.*, N. 1699; Yılmaz, *op.cit.*, s.244; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.377; Ayan ve Ayan, *op.cit.*, s.325; Gürsoy, *op.cit.*, s.113; Şentürk, *op.cit.*, s.114; Köroğlu, *op.cit.*, s.42. Karşı görüş için bkz. Aydın Ateş, *op.cit.*, s.173. Yazar görüşüne gerekçe olarak

vasiyetin kısmi reddi de mümkündür^[103]. Ancak ret hakkının geri alınması, ret hakkının yöneldiği muhatabını (vasiyet borçlusunu) olumsuz etkiler. Bu nedenle ret hakkının kullanılmasından sonra tek taraflı geri alınması mümkün değildir^[104]. Pek tabi, TMK m. 5 hükmü çerçevesinde vasiyetin reddinin irade sakatlığı nedeniyle iptali mümkündür^[105]. Bu ihtimalde vasiyet alacağı canlanır^[106].

Vasiyetin reddinin vasiyet borçlusu ya da borçlularına yöneltilmesi gerektiği kabul edilmektedir^[107]. Vasiyetin reddinden etkilenecek muhatabın vasiyet borçlusu olmasına bağlı olarak bu kabul yerindedir^[108]. Bununla birlikte sigorta alacağının vasiyet edilmesi halinde reddin mirasçılar yararlanacak olsa dahi TMK m. 601/II hükmü yorumu ile vasiyet alacaklısının vasiyeti redde yönelik irade açıklamasını sigortacıya yöneltmesi gerekir^[109].

vasiyet alacağının koşula bağlanması halinde mirasçının alacaklılarının zarara uğraması ihtimalini göstermektedir.

[103] Göksu, *op.cit.*, Art 577, N.1. Karş. Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 3.

[104] Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 2.

[105] Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 2; Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 3; Helvacı, *op.cit.*, s.205.

[106] Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 999.

[107] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 711; Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 994; Köroğlu, *op.cit.*, s.40. Resmi makama bildirilmesi gerekmediği yönünde: Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; Helvacı, *op.cit.*, s.207. Vasiyetin reddinde mirasın reddinin işlendiği özel sicil gibi bir sicil bulunmaz, vasiyetin reddi bir tutanakla tespit edilmez. Bu konuda bkz. Öztan, *op.cit.*, s.325.

[108] Vasiyetin reddinin alacak hakkından tek taraflı feragat olduğunun kabulüne bağlı olarak feragatin bir muhatabı var ise ona yöneltilmesi gerekmektedir. Feragatin konusu nisbi haksız feragat iradesinin kural olarak nisbi hak borçlusuna yöneltilmesi gerektiği hususunda bkz. Paksoy, *op.cit.*, s.18vd.

[109] TMK m. 601/II: *Kendisine mirasbırakanın ölümünde ödenecek bir sigorta alacağı vasiyet edilen kimse, sigorta sözleşmesinden doğan istem hakkını sigortacıya karşı doğrudan doğruya kullanabilir.* Bu düzenleme, vasiyetin konusunu oluşturan hususa ilişkin hak sahipliğinin kendine özgü işlemle vasiyet alacaklısına geçeceğine ilişkin genel kurala istisna teşkil eder. Vasiyete konu sigorta alacağının vasiyet borçluları tarafından temlik

Peki vasiyet alacaklısı, vasiyeti ret açıklamasını şekli anlamda bir ölüme bağlı tasarruf olan el yazılı vasiyetnamesine yazarak kasasına saklasa bu ret açıklamasına bağlı olarak alacaktan feragat hukuki sonuca ulaşır mı? Hemen belirtmek gerekir ki vasiyetnameler varması gerekli olmayan irade beyanı ile yapılan ölüme bağlı tasarruflardır^[110]. Buna bağlı olarak alacaktan feragatin hukuki sonuca ulaşacağı düşünülebilirse de kanaatimizce burada vasiyet alacaklısının (*bu defa mirasbırakan olarak*) sahip olduğu alacak hakkını (*vasiyet alacağı*) konu alan ibra vasiyeti söz konusu olur. İbra vasiyeti alacaklısı, mirasçılardan ibra sözleşmesinin yapılmasını talep etmelidir. Bir diğer söyleyişle ibra vasiyetinde de vasiyet edilen değere kavuşmanın yolu vasiyet borçlusu tarafından gerçekleştirilecek ibra tasarruf işlemi ile mümkündür^[111]. Yoksa ibra edilen vasiyet alacaklısı, mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden borçtan kurtulmaz, mirasçılara karşı borçtan ibra edilmesine yönelik talep hakkı elde eder^[112]. Bu nedenle el yazılı vasiyetname içerisinde yer alan ret açıklaması TMK m. 616 hükmü anlamında alacağı tek taraflı ortadan kaldırma sonucu doğurmaz, bu alacağın sona ermesi için mirasçılar ile ibra vasiyeti alacaklısının ibra sözleşmesi yapılması gerekir.

Vasiyetin reddi konusunda ehliyet de özel olarak düzenlenmemiştir. Ancak burada da mirasın reddine ilişkin istisnai hükümlerin uygulanabileceği anlaşılmamalıdır. Vasiyetin reddi açıklamasının geçerliliği için ayırt etme gücünün mevcudiyetinin yetmeyeceği, sınırlı ehliyetsiz yönünden yasal temsilcinin izni ya da onayı gerektiği belirtilirken, mirasın reddinden farklı olarak, TMK m. 463/b.5 hükmünde özel olarak sayılmadığından hareketle vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz yönünden vesayet ve denetim makamının iznine ihtiyaç yoktur^[113]. Tartışmalı olmakla birlikte baskın görüş benzer bir

gerekmeksizin vasiyet alacaklısı sigorta alacağında hak sahibi olmaktadır. Bkz. Belge Çetin, *op.cit.*, s.144.

[110] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 254.

[111] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.498, N. 27b; Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 674; Çabri, *Şerh Cilt I*, *op.cit.*, N. 606; Gümüş, *op.cit.*, s.28.

[112] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 674; Gürsoy, *op.cit.*, s.151; Kocayusufpaşaoğlu, *op.cit.*, s.264; Çabri, *Şerh Cilt I*, *op.cit.*, N. 606.

[113] Tuor ve Picononi, *op.cit.*, Art 577, N. 9; Escher, *op.cit.*, Art. 577, N. 5; Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 4; Helvacı, *op.cit.*, s.207; Şentürk, *op.cit.*, s.114; Çabri, *Şerh Cilt II*, *op.cit.*, N. 996; Köroğlu, *op.cit.*, s.41.

farklılığı mal ortaklığı rejimine tabi eşler yönünden de kabul eder^[114]. TMK m. 265/I hükmünde sadece mirasın reddinde diğer eşin rızası aranacağı düzenlendiğinden, eşin rızası olmaksızın vasiyetin reddinin mümkün olduğu ifade edilmektedir^[115].

V. VASIYET ALACAĞININ REDDİNİN HÜKÜMLERİ

TMK m. 616 hükmü uyarınca vasiyet alacağının reddi halinde, vasiyet alacağı ve vasiyet alacaklısı sıfatı sona erer^[116]. Ancak mirasbırakanın, vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi halinde yedek bir vasiyet alacaklısı öngörmesi mümkündür (TMK m. 616)^[117]. Böylece mirasbırakanın belirlediği vasiyet alacaklısının vasiyeti reddetmesi hali için onun yerini alacak kişi belirlenebilir^[118]. Örneğin birçok taşınmazı ve başkaca malvarlığı olan kişinin; oturduğu taşınmaz A1'in; ancak A1 reddederse A2'nin olsun şeklinde bir ölüme bağlı tasarrufu mevcut olsa ve vasiyet alacağı A1 tarafından reddedilse vasiyet A2'ye ait olur^[119]. Görüleceği üzere burada yedek vasiyet alacaklısı olan A2'nin hakkı geciktirici şarta bağlıdır^[120]. Ancak mirasbırakan tarafından (TMK m. 520/II hükmünde öngörülenin aksine) bir yedek vasiyet alacaklısı tayin edilmemişse bu defa vasiyet konusu malvarlığı değeri vasiyet yükümlüsüne ait olur (TMK m. 616). Vasiyet yükümlüsü ise mirasbırakan tarafından belirlenmemişse mirasbırakanın yasal ve (var ise)

[114] Helvacı, *op.cit.*, s.208; Şentürk, *op.cit.*, s.114; Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 998. Karş. Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 4. Ayrıca bkz. Faruk Acar, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı*, Ankara, Seçkin, 3. Baskı, 2012, s.350 vd. Bununla birlikte TMK m. 199 hükmünün uygulaması ile *ailenin ekonomik varlığının korunması veya evlilik birliğinden doğan mali bir yükümlülüğün yerine getirilmesi gerektiği ölçüde* vasiyeti ret hakkının kısıtlanabileceği görüşü ileri sürülmektedir. Bu konuda bkz. Çabri, *Şerh Cilt II, op.cit.*, N. 998.

[115] Farklı bir değerlendirme için bkz. Schwander, *op.cit.*, Art. 577, N. 4.

[116] Ayrıca bkz. Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1; Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 2.

[117] Ayrıca bkz. Göksu, *op.cit.*, Art 577, N. 1.

[118] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 783.

[119] Örnek için bkz. Helvacı, *op.cit.*, s.209.

[120] Dural ve Öz, *op.cit.*, N. 786.

atanmış mirasçılar olduğundan vasiyet bu kişilere ait olur. Bununla birlikte sigorta alacağının vasiyet edildiği halde sigorta alacağından geçmişe etkili şekilde feragatin neticesinde sigorta alacağı terekede kalacağından bundan sigortacı değil mirasçılar yararlanır.

Peki vasiyet alacaklısı birden fazla ise ve bunlardan sadece biri ya da bazıları vasiyeti reddederse ne olur? Örneğin mirasbırakan bir vasiyetname ile Göztepe’de bulunan evini A ve B’ye bırakabilir. Aksi tasarruftan anlaşılmadıkça (örneğin mirasbırakan tarafından farklı bir paylaşım yapılmadıkça) vasiyet alacaklılarının vasiyet konusu şeye eşit olarak hak sahibi olacağı belirtilmektedir^[121]. Bu örnekte A’nın kendisine düşen 1/2’lik kısma ilişkin alacak hakkını reddetmesi halinde acaba bu kısımdan vasiyet borçlusu mu yararlanır (*TMK m. 616*) yoksa B mi? Esasen bu husus vasiyetnamenin yorumu ile çözümlenebilecek bir meseledir. Vasiyetnamenin yorumunun mirasbırakanın iradesini tespiti yetmemesi halinde vasiyetin reddinden vasiyet yükümlüsünün yararlanacağı kuralından sapılmaması gerektiği doktrinde ileri sürülmektedir^[122].

Vasiyeti reddeden vasiyet alacaklısı, alt vasiyet ve yüklemekten kurtulur^[123]. Ancak alt vasiyet ve yükleme varlığını korur. Esasen vasiyetin reddinin pratik sonucu da bu hallerde ortaya çıkar. Vasiyetin reddi halinde alt vasiyet alacaklısı ve lehine yükleme yapılan kişi talebini vasiyet alacağının reddinden yararlanana ileri sürer (*TMK m. 519/II*). Halbuki vasiyetin reddi yerine vasiyet alacağının uzun süre boyunca talep edilmemesi^[124] halinde talebin ileri sürüleceği kişi halen daha vasiyet alacaklısıdır.

Şunu da belirtmek gerekir ki vasiyet alacaklısı, vasiyeti reddetmeden evvel ölmüşse onun vasiyet alacağı kendi mirasçılarına geçer. Bu ihtimalde vasiyet

[121] Çabri, *Şerh Cilt I*, *op.cit.*, N. 590.

[122] Şentürk, *op.cit.*, s.115. Karş. Aydın Ateş, *op.cit.*, s.177.

[123] Müller ve Stamm, *op.cit.*, Art 577, N. 2; Çabri, *Şerh Cilt II*, *op.cit.*, N. 1000; Şentürk, *op.cit.*, s.115.

[124] Bu ifade ile vasiyet alacağının takip edilmemesi hususunda tarafların anlaşması (*pactum de non petendo*) değil alacağı talep konusunda sessiz kalınması işaret edilmektedir.

alacağı ve buna bağlı ret hakkı vasiyet alacaklısının mirasçılarında geçer^[125]. Ancak vasiyet alacaklısının henüz mirasbırakan ölmeden önce ölmüş olması halinde vasiyet borcu düşer, vasiyet alacağına ilişkin beklenti vasiyet alacaklılarının mirasçılarında geçmez^[126]. Böylelikle, mirasbırakan öldüğünde sağ olmadığı için mirasa ehil olmayan (TMK m. 581) vasiyet alacaklısının ve onun mirasçılarının vasiyeti reddetme hakkından söz edilemez.

Peki mirasın reddinde alacaklıların korunmasına hizmet eden TMK m. 617 hükmü vasiyet alacaklısından alacaklı olanlar yönünden de uygulama kabiliyetini haiz midir? Baskın görüş TMK m. 617 hükmü kapsamına vasiyet alacaklısının alacaklılarının girmediği yönündedir^[127]. Gerçekten vasiyet alacaklılarından alacaklı olanlar maddede mirasın reddine ilişkin getirilen korumadan faydalanamaz, zira burada teknik olarak mirasın reddi söz konusu değildir. Ayrıca mirasın reddinin iptaline ilişkin düzenleme ihtiyacının vasiyetin reddinde karşılığı olduğunu belirtmek de güçtür. Şöyle ki; alacaklılar, mirasın geçişi ile beraber mirasçılarının malvarlığında yer alacak artıştan faydalanabilir. Buna ilişkin beklenti, borçlunun herhangi bir irade açıklaması olmasa dahi teminat işlevi görür^[128]. İşte mirasın reddinde alacaklıları koruma gereksiniminin temelinde mirasçıya intikal edecek mirasa yönelik beklenti yer alır^[129]. Halbuki vasiyet alacaklısının durumu farklıdır. Vasiyet

[125] Helvacı, *op.cit.*, s.207; Köroğlu, *op.cit.*, s.42. Vasiyet reddedilmediyse vasiyetin kabul edildiğinden hareket eden bir görüş, vasiyet alacaklısının ret beyanında bulunmadan evvel ölmesi halinde bu vasiyet alacağının terekesinde mevcut olacağı ve kendi mirasçılarında geçeceğini belirtir. Buna bağlı olarak mirasçılarının vasiyeti reddetmelerinin mümkün olmadığını belirten yazar bu durumda mirasçılarının *alacak hakkından feragat edebileceğini*, zamanaşımı süresince sessiz kalabileceğini ya da borçlu ile ibra sözleşmesi yapabileceğini belirtmektedir. Bkz. Şentürk, *op.cit.*, s.116 vd.

[126] Serozan ve Engin, *op.cit.*, s.500, N. 34.

[127] Göksu, *op.cit.*, Art 578, N. 2; Escher, *op.cit.*, Art 578, N. 2; İmre ve Erman, *op.cit.*, s.377; Helvacı, *op.cit.*, s.210; Şentürk, *op.cit.*, s.115; Gönen, *op.cit.*, s.865; Tuncer Kazancı ve Öcal Apaydın, *op.cit.*, s.788; Hoşlan, *op.cit.*, s.329. Bununla birlikte yazarlar bu ihtimalde alacaklıların İcra ve İflas Kanunu gereğince bir iptal davası açmasının mümkün olduğunu belirtmektedir.

[128] Kürşat Nuri Turanboy, "Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi", *AÜHFD*, Cilt 72, Sayı 3, 2023, s.1559-1590, s.1575.

[129] Baygın, *op.cit.*, 44 vd; Turanboy, *op.cit.*, s.1561.

alacaklısına intikal eden bir miras olmadığı için vasiyet alacaklısından alacaklı olan kişilerin vasiyet alacaklısına *kalacak miras payına* dönük haklı beklentisi yoktur^[130]. Gerçekten, vasiyet alacağının mirasbırakan ölmeden doğmayacağı, burada beklenen haktan dahi söz edilemeyeceği gerçeği karşısında alacaklılar yönünden borçlu lehine vasiyet yapılacağı ihtimaline binaen kredi verilmesinin pek muhtemel olmadığı belirtilmektedir^[131]. Buna bağlı olarak bir görüşe göre bu ihtimalde vasiyeti reddeden kişinin alacaklılarının yararlanabileceği yegâne hüküm İcra İflas Kanunu^[132] m. 280'dir^[133]. İİK m. 280/I, c.1 hükmü uyarınca, *malvarlığı borçlarına yetmeyen bir borçlunun, alacaklılarına zarar verme kastıyla yaptığı tüm işlemler, borçlunun içinde bulunduğu malî durumun ve zarar verme kastının, işlemin diğer tarafınca bilindiği veya bilinmesini gerektiren açık emarelerin bulunduğu hâllerde iptal edilebilir*^[134]. Buna karşılık vasiyetin reddi düzenlemesinin sistematik yerine bağlı olarak TMK m. 617 hükmünü geniş yorumlayıp vasiyet alacaklısının alacaklılarının da bu maddeden yararlanabileceği görüşü doktrinde ileri sürülmektedir^[135].

SONUÇ

TMK m. 616 hükmü uyarınca *mirasbırakanın arzusunun başka türlü olduğu tasarruftan anlaşılmadıkça, bu reddin vasiyet yükümlüsü yararlanır*. Tek bir madde ile düzenlenen vasiyetin reddinin hukuki niteliği, şekli, bir süreye tabi olup olmadığı gibi hususlar açık değildir.

[130] Turanboy, *op.cit.*, s.1575.

[131] Gönen, *op.cit.*, s.865; Aydın Ateş, *op.cit.*, s.179.

[132] 19.06.1932 tarih, 2004 sayılı İcra iflas Kanunu.

[133] Helvacı, *op.cit.*, s.210. Aynı yönde, Şentürk, *op.cit.*, s.115.

[134] İİK m. 280 hükmü ve mirası reddeden mirasçının alacaklılarını koruyan TMK m.617 hükmü koşulları farklıdır. Bu farklılıkların başında İİK m. 280 hükmü uyarınca tasarrufun iptali için işlemin diğer tarafının, borçlunun mali durumu ile alacaklıyı zarara uğrama kastını bilmesi ya da bu durumun bilinebilir olması şartı aranır (Gönen, *op.cit.*, s.857. Ayrıca bkz. Tuncer Kazancı ve Öcal Apaydın, *op.cit.*, s.794 vd.; Turanboy, *op.cit.*, s.1570 vd.)

[135] Kılıçoğlu, *op.cit.*, s.278.

Vasiyetin reddi, mirasın reddine ilişkin hükümler arasında yer alsa da iki kavramın birbirinden oldukça önemli olan farklılıkları, bu konuda mirasın reddi hükümlerinin kıyasen uygulanmasına olanak vermez. Bu defa öncelikle diğer konuları da doğrudan ilgilendiren hukuki niteliğin tespiti gerekir. Bu amaçla vasiyetin esasen bir alacak hakkı olduğu; ancak alacak hakkının reddi kavramının hukuk sistemimize yabancı olduğunu belirtmek gerekir.

Vasiyet alacaklısı mirasbırakanın ölümü ile kendiliğinden vasiyet alacağına sahip olur. Alacak hakkının tek taraflı kazanıldığı istisnai hallerde alacak hakkının tek taraflı ortadan kaldırılması için bir hukuki imkân gerekir. Bu gibi hallerde borçlunun kabulünü beklemek, borçlunun direnmesi halinde amaçlanan sonuca ulaşılamayacağı anlamına gelir. Buna bağlı olarak TMK m. 616 hükmü ile ölüme bağlı bir alacak hakkı kazanan vasiyet alacaklısının bu alacağı tek taraflı ortadan kaldırmasının *neticesi* düzenlenir. Böylece, hükmün yorumundan vasiyet alacağının reddinin de mümkün olduğu sonucuna varılarak *alacak hakkından tek taraflı feragatin kural olarak mümkün olmadığı* kuralından istisnai bu halde ayrılır. Benzer bir ihtiyacın mevcut olduğu tam üçüncü kişi yararına sözleşmelerde, ret hakkına ilişkin düzenleme eksikliğinde yine TMK m.616 hükmünün kıyasen uygulama bulacağı görüşü mevcuttur. Başka bir söyleyişle alacak hakkından tek taraflı feragati mümkün kılan bu düzenleme buna ilişkin temel norm halini almaktadır.

TMK m. 616 hükmünü alacak hakkından tek taraflı feragati mümkün kılan bir hüküm olarak ele aldığımızda vasiyete konu şekli anlamda ölüme bağlı tasarrufları ayırarak buna bağlı sonucu ayrıca değerlendirmek gerekir.

Vasiyetin bir vasiyetname ile yapılmış olması halinde vasiyet alacaklısı yönünden onun katılımına, bilgisine ve dolayısıyla kabulüne gerek olmaksızın doğan bir alacak hakkı ortaya çıkar. Benzer bir değerlendirme, miras sözleşmesi ile vasiyet alacaklısı yararına yapılan kazandırmalarda da söz konusudur. Bu hallerde tek taraflı kazanılan alacak hakkı tek taraflı ortadan kaldırmayla dengelenmelidir. Ancak vasiyet alacaklısının bizatihi miras sözleşmesinin tarafı olması halinde TMK m. 616 hükmünün uygulanamayacağı, vasiyet alacaklısının alacak hakkını sona erdirmek istiyorsa mirasçılarla ibra sözleşmesi yapması gerektiği kanaatine ulaşılmaktadır.

Alacak hakkından tek taraflı feragatin kabulü ile birlikte bu kavramı ibra ve alacağı talep etmeme taahhüdünden ayırmak gerekir. Bu noktada alacak hakkından tek taraflı feragatin aksine belirtilen bu diğer kavramların

bir sözleşme olması böylece borçlunun kabulünü gerektirmesi önemlidir. Yine ibra sözleşmesinde sözleşmenin ileri etkili olması, alacağı talep etmeme taahhüdünde alacağın sona ermemesi kavramlar arasındaki farklılıklardandır. Buna bağlı olarak her ne kadar TMK m. 616 hükmü gereğince vasiyetin reddi ile sıklıkla karşılaşılsa da özellikle üçüncü şahıs lehine bir yükleme veya alt vasiyet mevcut olduğunda vasiyetin reddi pratik önem taşır.

Vasiyetin reddinde süre, şekil ve ehliyet özel olarak düzenlenmemiştir.

Vasiyetin reddi mirasın reddinden farklı olarak her zaman mümkündür. Alacak hakkı TMK m. 602 hükmünde işaret edilen zamanaşımına uğramış olsa dahi alacağın sona ermiyor olmasına bağlı olarak ret ilgili hükümdeki süre ile sınırlı değildir.

Vasiyetin reddinin açık veya örtülü yapılması mümkün olup resmi makama yöneltilmesi gerekmez. Bir alacak hakkından feragat niteliğinde olmasından hareketle reddin; feragatin muhatabı olan vasiyet borçlusuna yöneltilmesi gerekmektedir. Sigorta vasiyetinde ise reddin mirasçılar yararlanacak olsa dahi TMK m. 601/II hükmü yorumu ile reddin sigortacıya yöneltilmesi gerekir. Vasiyetin reddi bir vasiyetnameye konu olursa burada ret açıklaması ile borç sona ermez, ibra vasiyeti niteliği taşıyan bu halde mirasçılar ile vasiyet alacaklısının ibra sözleşmesi yapması gerekir.

Vasiyetin reddinin hüküm ve sonuçlarını doğurması geçerli bir ret açıklamasını gerektirir. Sınırlı ehliyetsiz yönünden yasal temsilcinin izni ya da onayı gerekirken TMK m. 463/b.5 hükmünde belirtilmemesine bağlı olarak vesayet altındaki sınırlı ehliyetsiz yönünden vesayet ve denetim makamının iznine ihtiyaç bulunmaz. Tartışmalı olmakla beraber TMK m. 265/I hükmünün zıt anlamı ile, mirasın reddinden farklı olarak mal ortaklığı rejiminde eşlerden birinin vasiyeti reddi için diğer eşin rızasının aranmadığı kabul edilmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, Faruk, *Aile Hukukumuzda Aile Konutu Mal Rejimleri ve Eşin Yasal Miras Payı*, Ankara, Seçkin, 3. Baskı, 2012.
- Akkanat, Halil, *Ölümün Özel Hukuk İlişkilerine Etkisi*, İstanbul Filiz Kitabevi, 2004.
- Aksu, Mustafa, “Türk Borçlar Kanununun Getirdiği Yeniliklerden İbra”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, Cilt 8, Sayı Özel, Haziran 2013, s. 97-130.
- Akyol, Şener, *Tam Üçüncü Şahıs Yararına Sözleşme*, İstanbul, Vedat, 2008.
- Antalya, Gökhan ve İpek Sağlam, *Marmara Hukuk Yorumu Miras Hukuku Cilt III*, Ankara, Seçkin, Genişletilmiş 5. Baskı, 2021.
- Ayan, Mehmet ve Nurşen Ayan, *Miras Hukuku*, Ankara, Adalet Yayınevi, Gözden Geçirilmiş 11. Baskı, 2023.
- Aydın Ateş, Gülşah Sinem, *Vasiyetin Yerine Getirilmesi*, İstanbul, On iki Levha, 2022.
- Ayiter, Nüşin ve Ahmet Kılıçoğlu, *Miras Hukuku*, Ankara, Savaş Yayınları, Genişletilmiş 2. Baskı, 1991.
- Baygın, Cem, *Türk Miras Hukukunda Alacaklıların Korunması*, Seçkin, 2005.
- Belge Çetin, Merve, *Vasiyet (Belirli Mal Bırakma)*, Ankara, Seçkin, 2022.
- Berki, Şakir, “Türk Miras Hukukunun Esasları”, *AÜHFD*, Cilt 11, Sayı 3, Mayıs 1954, s.174-221.
- Buz, Vedat, *Medeni Hukukta Yenilik Doğuran Haklar*, Ankara, Yetkin, 2005.
- Çabri, Sezer, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 495-574) Cilt-I*, İstanbul, On iki Levha, 2022.
- Çabri, Sezer, *Miras Hukuku Şerhi (TMK m. 575-639) Cilt-II*, İstanbul, On iki Levha, 2018.
- Demir, Mehmet, “Olumlu Miras Sözleşmeleri”, *Yargıtay Dergisi*, Cilt 20, Sayı 3, Temmuz 1994, s. 279-294.
- Demirsatan Barış, “Hukuka Aykırı Tasfiyenin Tüzel Kişiliğe Etkisi”, *İÜHFİM*, Cilt 74, Sayı 2, 2016, s.685-708.

- Druey, Jean N, *Grundriss des Erbrechts*, Bern, Staempfli Verlag AG, 5. Auflage, 2002.
- Dural, Mustafa ve Turgut Öz, *Türk Özel Hukuku Cilt IV Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, Ondokuzuncu Baskı, 2023.
- Eren, Fikret ve İpek Yücer Aktürk, *Türk Miras Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2. Baskı, 2019.
- Escher, Arnold, *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Abt. 2, Der Erbgang, (Art. 537-640)*, Zürich, Schulthess, 1960.
- Ergüne, Mehmet Serkan, *Vasiyetnamenin Yorumu*, İstanbul, On iki Levha, 2011.
- Göksu, Tarkan, *CHK- Handkommentar zum Schweizer Privatrecht Erbrecht Art. 457-640*, Hrsg. Arnet Ruth/Breitschmid Peter/Jungo Alexandra, Zürich-Basel-Genf, 4. Auflage, 2023.
- Gönen, Doruk, “Mirası Reddeden Mirasçının Alacaklılarının TMK m 617 Kapsamında Korunması”, *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 3, 2022, s.847-879.
- Gümüş, Mustafa Alper, *Türk-İsviçre Borçlar Hukukunda İbra Sözleşmesi*, İstanbul, Vedat, 2015.
- Günay, Erhan, “Mirasın Reddi”, *THD*, Cilt 10, Sayı 112, Aralık, 2015, s.45-55.thd
- Gürsoy, Kemal Tahir, *Türk Medeni Kanunu Hükümlerine Göre Mal Vasiyeti*, Ankara, 1955.
- Hatemi, Hüseyin, *Miras Hukuku*, İstanbul, On iki Levha, Gözden Geçirilmiş 10. Baskı, 2022.
- Helvacı, İlhan, *Eski Medeni Kanunumuzla Karşılaştırmalı Olarak Mirasın Reddi (MK m. 605-MK. m. 618)*, İstanbul, Filiz, 1. Baskıdan Tıpkı 2. Baskı, 2014.
- Hoşlan, Osman, “Mirasçının Alacaklısının Mirasın Reddini İptal Ettirebilmesi Hakkı (MK. 557)”, *Yargıtay Dergisi*, Cilt 18, Sayı 71, Ocak 1975, s. 318-335.
- İmre, Zahit ve Hasan Erman, *Miras Hukuku*, İstanbul, Der Yayınları, Gözden Geçirilmiş 16. Baskım, 2022.

- İNAN, Ali Naim, Şeref Ertaş ve Hakan Albaş, *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, Ankara, Seçkin, 2022.
- KARTAL, Dilşah Buşra, *Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Özel Hukuk Doktora Tezleri Dizisi, İstanbul, On iki Levha, 2021.
- KILIÇOĞLU, Ahmet, M, *Miras Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Genişletilmiş 11. Baskı, 2021.
- KOCABAŞ, Gediz, “Üçüncü Kişi Yararına Sözleşmede Yararlananın Edimi Ret Hakkı”, *MÜHFHAD*, Cilt 22, Sayı 3, 2016, s. 1797-1822.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, *Borçlar Hukuku Genel Bölüm Birinci Cilt Borçlar Hukukuna Giriş, Hukuki İşlem, Sözleşme*, İstanbul, Filiz, Yenilenmiş Genişletilmiş Tamamlanmış 4üncü Baskıdan 7nci Tıpkı Baskı, 2017.
- KOCAYUSUFPAŞAOĞLU, Necip, *Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, Hiç Değiştirilmemiş 3. Baskı, 1987.
- KÖROĞLU, Emre, “Türk Medeni Hukukunda Vasiyetin Reddi (TMK m. 616)”, *THD*, Sayı 205, Eylül 2023, s. 38-45.
- MÜLLER, Franz ve Johannes Stamm, *ZGB Kommentar, Schweizerisches Zivilgesetzbuch*, Hrsg. Kren Kostkiewicz Jolanta/Wolf Stephan/Amstutz Marc/Fankhauser Roland, Zürich, 4. Auflage, 2021.
- OĞUZMAN M. Kemal, *Miras Hukuku*, İstanbul, Filiz, Gözden Geçirilmiş 6. Baskı, 1995.
- OĞUZMAN M. Kemal ve Nami Barlas, *Medeni Hukuk: Giriş, Kaynaklar, Temel Kavramlar*, İstanbul, On iki Levha, 29. Baskı, 2023.
- ÖZ, Turgut, “Üçüncü Kişi Yararına Sözleşme”, *İstanbul Şerhi Türk Borçlar Kanunu, Yürürlük Kanunu: Genel Hükümler, Cilt 1*, İstanbul, Vedat, 2018, s.1011-1036.
- ÖZTAN, Bilge, *Miras Hukuku*, Ankara, Turhan Kitabevi, Üçüncü Baskı, 2008.
- PAKSOY, Meliha Sermin, *Zamanaşımından Feragat (TBK m. 160)*, On iki Levha, 2012.
- PETEK, Hasan, “Mirasın Hükmen Reddi”, *Yaşar Üniversitesi E-Dergisi*, Cilt 8, Sayı Özel, Haziran 2013, s. 2191-2236.

- Schwander, Ivo, *Basler Kommentar Zivilgesetzbuch II, Art. 457-977 ZGB*, Hrsg. Geiser Thomas/Wolf/ Stephan, Basel, Helbing Lichtenhahn Verlag, 6. Auflage, 2019.
- Serozan, Rona ve Baki İlkay Engin, *Miras Hukuku ve Tamamı Çözümlü Pratik Çalışmalar*, Ankara, Seçkin, Güncellenmiş 8. Baskı, 2022.
- Şentürk, Ekin, *Belirli Mal Vasiyeti*, Doktora tezi, Marmara Üniversitesi, 2023.
- Taşatan, Caner “Türk Medeni Kanunu’na Göre Mirasçı Atama”, *İnüHFD*, Cilt 10, Sayı 1, 2019, s.40-49.
- Tuncer Kazancı, İdil ve Bahar Öcal Apaydın, “Mirasçılarının Alacaklılarını Koruyan Davalar ile Tasarrufun İptali Davası İlişkisi”, *İNÜHFD*, Cilt 2, Sayı Özel, 2015, s.775-808.
- Tuor, Peter ve Roberto Picenoni, *Berner Kommentar: Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch Band III: Das Erbrecht, 2. Abteilung: Der Erbgang, Art. 537-640*, Bern, 2. Auflage, 1964.
- Turanboy, K. Nuri, *İbra Sözleşmesi*, Ankara, Yetkin, 1998.
- Turanboy, Kürşat Nuri, “Mirasçının Alacaklılarının Korunmasında Mirasın Reddinin İptali Davasının Hukuki Niteliği ve Koşullarının Değerlendirilmesi”, *AÜHFD*, Cilt 72, Sayı 3, 2023, 1559-1590.
- Ürem Çetinel, Merve, “Belirli Mal Bırakmada Yarar ve Hasarın Geçişi (TMK m. 518/I)” *İstanbul Hukuk Mecmuası*, Cilt 80, Sayı 4, 2022, s.1139-1168.
- Vardar Hamamcıoğlu, Gülşah, *Medeni Hukukta Tasarruf İşlemi Kavramı*, İstanbul, On iki Levha, 2014.
- Yavuz, Cevdet ve Osman Açıkgöz, “Mirasın Temsilci Aracılığıyla Reddedilmesi Halinde Özel Yetkinin Gerekli Olup Olmadığı Hususunun Öğretideki Görüşler ve Yargıtay Kararları Işığında Değerlendirilmesi”, *YÜHFD*, Cilt 18, Sayı 2, 2021, s. 677-693.
- Yılmaz, Süleyman, *Medeni Hukuk Cilt IV Miras Hukuku*, Ankara, Yetkin, 2022.